

Konventa Evropiane mbi Transferimin e Procedimeve në Çështjet Penale
(ETS No. 073)

1 Raport shpjegues

I. Konventa Evropiane mbi Transferimin e Procedimeve në Çështjet Penale, e përpiluar brenda Këshillit të Evropës nga një komitet ekspertësh qeveritarë nën mbikëqyrjen e Komitetit Evropian për Problemet e Krimit (ECCP) u hap për nënshkrim nga Shtetet Anëtare më datë 15 maj 1972, në Strasburg, me rastin e Sesionit të 50-të të Këshillit të Ministrave të Këshillit të Evropës.

II. Teksti i raportit shpjegues i përgatitur nga komiteti i ekspertëve, i cili iu dërgua Këshillit të Ministrave të Këshillit të Evropës, i amenduar dhe i plotësuar nga CCJ-ja, nuk përbën një instrument që ofron interpretim autoritar të Konventës, megjithëse ai mund të ketë natyrë të tillë që mund të lehtësojë zbatimin e dispozitave të përfshira në Konventë.

2 Hyrje

1. Më datën 29 janar 1965, Asambleja Konsultative e Këshillit të Evropës miratoi Rekomandimin 420 për zgjidhjen e konflikteve për juridiksion në çështjet penale.

Ky problem ishte diskutuar në gjerësi në Komisionin e Ligjeve të Asamblesë Konsultative, i cili, me ndihmën e tre ekspertëve konsulentë, përpiloi tekstin e rekomandimeve dhe draftin e Konventës bashkëngjitur.

Rekomandimi thotë si më poshtë:

"Asambleja,

1. Duke vënë re se sipas të drejtës ndërkombëtare secili Shtet ka lloje të ndryshme të juridiksionit penal: territorial, *ratione personae*, ose universal, ose juridiksion për të dënuar veprat që cenojnë sigurinë ose reputacionin e tij; që, kurdo që një vepër përfshin një element të huaj, mund të ketë mbivendosje të dy ose më shumë kompetencave të tilla juridiksionale që çon në konflikte pozitive të juridiksionit;

2. Duke vënë re se, kur përfshihet juridiksion territorial, ai juridiksion vetë mund të çojë në konflikt në lidhje me përcaktimin e vendit të veprës;

3. Kur, një konflikt i tillë juridiksioni është i padëshirueshëm, dhe mund, në veçanti të ketë pasoja, të papranueshme në ligj, sipas të cilave një person i vetëm mund të gjykohet në vijimësi në disa Shtete për të njëjtën vepër penale;

4. Ndërkohë që ka vlerë të padiskutueshme të gjendet një zgjidhje e këtyre problemeve;

5. Ndërkohë që kjo zgjidhje mund të gjendet vetëm në një marrëveshje ndërmjet Shteteve me anë të një konvente ndërkombëtare;

6. Pasi ka shqyrtuar raportin e Komisionit të tij Ligjor, dhe draftin e Konventës Evropiane për konfliktet e juridiksionit për çështjet penale të përgatitura nga ky komisioni (Doc. 1873),

i Rekomandon Këshillit të Ministrave:

7. të instruktojë Komitetin Evropian për Probleme të Krimin për të përgatitur një projekt Konventë Evropiane për konfliktet e juridiksionit në çështjet penale, duke marrë draftin e mëposhtëm si bazë;

8. t'i dërgojë Asamblesë për opinion projektin e Konventës së përgatitur nga Komiteti Evropian për Probleme të Krimin para se të nënshkruhet nga qeveritë anëtare."

2. Komiteti Evropian për Problemet e Krimin (ECCP), si pjesë e shqyrtimit të problemeve të lidhura me vlefshmërinë ndërkombëtare të vendimeve penale, i ka trajtuar shumë nga çështjet e ngritura nga rekomandimi dhe në veçanti nga projekt Konventa që i bashkëngjitet rekomandimit.

Gjatë seancës së saj të XIII-të plenare (dhjetor 1964), ECCP-ja rekomandoi krijimin e një nënkomiteti për kryerjen e një studimi për "ndarjen e kompetencave legjislative dhe gjyqësore" me thujse të njëjtën anëtarësi si komiteti, për të shqyrtuar vlefshmërinë ndërkombëtare të vendimeve gjyqësore, p.sh. ekspertët e caktuar vetëm nga tetë qeveri. Ky propozim u pranua më pas nga Këshilli i Ministrave.

3. Gjatë takimit të tij të 139-të (mars 1965), Këshilli i Ministrave, i mbledhur në nivel Zëvendës Ministrash, rishqyrtoi propozimet e parashtruara nga Asambleja në Rekomandimin 420 dhe vendosi t'ia komunikojë gjetjet ECCP-së. ECCP-ja, më pas ia dërgoi ato nën-komitetit të krijuar për të bërë këtë studim.

4. Nën-komiteti i ECCP-së u mblodh nën kryesinë e Dr. H. Grützner (Republika Federale e Gjermanisë) dhe organizoi tetë takime nga viti 1965 deri në vitin 1969. Në fund të punës së tij, ai miratoi tekstin përfundimtar të projektit paraprak të Konventës për transferimin e procedimeve në çështje penale dhe raportin shpjegues.

5. Drafti fillestar u përgatit në përputhje me procedurën zakonore të ECCP-së për elaborimin e konventave. Konventa iu dërgua një komiteti të zgjeruar ekspertësh në të cilin u përfaqësuan të gjithë Shtetet anëtare. Ky komitet u takua dhe nën drejtimin e Dr. H. Grützner dhe e përfundoi punën e tij në shkurt të vitit 1971, pasi kishte realizuar katër takime.

6. Gjatë seancës së tij të XX-të plenare (maj 1971), ECCP-ja miratoi tekstin e projekt Konventave dhe të projektit të raportit shpjegues; Ai vendosi gjithashtu t'ua transmetonte ato Këshillit të Ministrave.

7. Këshilli i Ministrave i Këshillit të Evropës miratoi tekstin e Konventës në shtator të vitit 1971 në takimin e tij të 201-të të mbajtur në nivel Zëvendës Ministrash.

8. Konventa Evropiane mbi Transferimin e Procedimeve në Çështjet Penale u hap për nënshkrim për Shtetet Anëtare të Këshillit të Evropës më 15 maj, 1972, në

Strasbourg, me rastin e Sesionit të 50-të të Këshillit të Ministrave të Këshillit të Evropës.

3 Vëzhgime të përgjithshme

9. Gjatë shqyrtimit të problemeve komplekse të lidhura me njohjen e vendimeve të gjykatave të huaja dhe zbatimit të tyre, ECCP-ja u bë plotësisht e ndërgjegjshme se një zgjidhje e kënaqshme e këtyre problemeve nuk mund të injoronte etapat e proceseve penale që paraprinin dhënien e një vendimi dhe zbatimin e tij. Ishte shumë e dëshirueshme të shtrihej bashkëpunimi evropian për probleme po aq komplekse të përcaktimit të kompetencës ndërmjet Shteteve për të ndjekur dhe për të bërë rregullimet për transferimin e proceseve gjyqësore nga një Shtet në një tjetër para dhënies së vendimit.

Kompleksiteti i këtyre çështjeve shpjegohet nga vetë natyra e të drejtës tradicionale penale, e mishëruar fort në parimin e sovranitetit territorial të shtetit. Gjykatat penale, thuajse e zbatojnë të drejtën e tyre penale pa dallim. Si rrjedhim, problemet e të drejtës penale janë më të vështira të zgjidhen sesa problem në fusha të tjera të ligjit, ku konfliktet e legjislacionit dhe të juridiksionit mund të zgjidhen me anë të aplikimit të së drejtës së huaj nga gjykata kombëtare ose nëpërmjet harmonizimit të dispozitave ligjore përkatëse.

Gjithsesi, gjatë viteve të fundit, krimi ka marrë një karakter të brendshëm rajonal, në veçanti si rezultat i zhvillimit të madh të mjeteve të komunikimit. Rezultati është nevoja e bashkëpunimit të ngushtë ndërmjet Shteteve duke i nxitur ata të ulin pengesat e tyre dhe të rishikojnë pasojat tradicionale të sovranitetit të tyre kombëtar.

4 Analiza e sistemeve të juridiksionit

10. Theksohet se në pjesën më të madhe të Shteteve, dispozitat që lidhen me zbatimin e të drejtës penale kanë një funksion të dyfishtë. Në njërin anë, ato përcaktojnë se cila e drejtë penale do të zbatohet nga gjykatat në rast se një veprë penale bie nën juridiksionin e brendshëm; si dhe përcaktojnë, nga ana tjetër, kriteret për kufizimin e juridiksionit kombëtar.

11. Doktrina – siç quhet nga shumë studiues të ndryshëm dhe në takime ndërkombëtare në shoqata ose organizata shkencore – dallon disa kategori juridiksioni në çështjet penale:

(a) juridiksioni territorial i Shtetit ku është kryer vepra;

(b) (i) juridiksioni i bazuar në parimin e personalitetit aktiv, që është juridiksioni i ushtruar nga Shteti mbi nënshtetasit e tij ose personat me banim në territorin e tij, pavarësisht nga vendi i kryerjes së veprës penale;

(ii) juridiksioni i bazuar në parimin e personalitetit pasiv, që është juridiksioni i ushtruar nga Shteti për mbrojtjen e nënshtetasve të tij jashtë shteti në lidhje me veprat prej të cilave ata kanë qenë viktimë;

(e) juridiksioni i ushtruar nga Shteti për dënimin e veprave penale kundër sovranitetit ose sigurisë së tij;

(d) juridiksioni i bazuar në parimin e universalitetit, i cili reflekton shqetësimin për të siguruar dënimin e veprave të caktuara penale që krijojnë një rrezik të përbashkët për disa Shtete.

12. Megjithëse u vendos pas një shqyrtimi të detajuar të të gjitha aspekteve të problemit që të mos ndiqej Asambleja Konsultative në përpjekjen e saj për të krijuar një hierarki të këtyre juridiksioneve, duket me vend të shpjegohen shkurtimisht këto nocione.

A. Juridiksioni territorial

Për arsye të dukshme të mbrojtjes sociale dhe të rendit publik, çdo Shtet e deklaron veten si kompetent për të dënuar veprat e kryera në territorin e tij. Këto janë vepra penale kundër ligjit të Shtetit në fjalë, i cili duhet të respektohet nga të gjithë personat që janë në territorin e këtij vendi. Pra, e drejta për të dënuar, varet kryesisht nga vendi i kryerjes së shkeljes. Juridiksioni i përcaktuar mbi këtë bazë është legjislativ dhe gjyqësor. Kur pretendohet se është kryer një vepër në territorin e një Shteti, gjykatat penale të atij Shteti janë gjykatat kompetente, dhe, sipas rregullit përgjithësisht të pranuar, aplikohet absolutisht dhe pa kufizim e drejta penale kombëtare.

Një sondazh i bërë për ligjin e Shteteve të ndryshme anëtare të Këshillit të Evropës flet për një tendencë të përgjithshme drejt zgjerimit të rregullit *locus delicti commissi*. Një tendencë e tillë ka një mangësi serioze – ka rrezik që rastet e juridiksionit aktual ndërmjet Shteteve të shumëfishohet, dhe, si pasojë, të shumëfishohen edhe konfliktet pozitive të juridiksionit dhe legjislacionit.

Kjo për shkak të faktit se zgjidhja e këtyre konflikteve krijon probleme të vështira me arsyetimin e të drejtës së barabartë të sovraniteteve të përfshira për të dhënë dënimin. Ndërkohë që një legjislacion mund të parashikojë dënimin e çdo cenimi të interesave që mbron, një tjetër mund të jetë i detyruar të vërë dënim për shqetësimin e shkaktuar në territorin e tij nga aktiviteti penal. Sovraniteti i dytë në përgjithësi do të ketë mjete më të besueshme informacioni në dispozicion, ndërsa i pari do të jetë në gjendje të pretendojë interesa më të drejtpërdrejta. Dënimi nga një gjykatë e huaj nuk mund të cenojë të drejtën e një Shteti sovran për të dënuar.

Zgjidhja mund të ofrohet vetëm nëpërmjet marrëveshjeve ndërkombëtare në të cilat Shtetet Kontraktuese marrin përsipër të harmonizojnë ushtrimin e të drejtave për të vënë sanksione.

Juridiksioni territorial mund të përcaktohet për rregulla të ndryshme. Ai mund të bazohet në aktin penal ("teoria e aktit") ose në pasojën e tij, ose, ndonjëherë, në të dyja këto elementë të kombinuar.

"Teoria e Aktit" lidhet me Shtetin brenda territorit të së cilit ka ndodhur aktiviteti kriminal si shteti i vetëm i interesuar për dënimin e aktit. Shteti në territorin e të cilit vepra ka prodhuar efektet e saj, gjithsesi, në rrethana të caktuara, mund të pretendojë një interes më të menjëhertë në dënimin e tij.

E drejta penale ndërkombëtare është zhvilluar në lidhje me çështjen e juridiksionit të dyfishtë. Sot, pjesa më e madhe e sistemeve ligjore – të paktën në Shtetet anëtare të Këshillit të Evropës, njohin juridiksionin e të dyja Shteteve, të Shtetit ku është kryer vepra dhe të Shtetit që vuan pasojën.

B. Juridiksioni bazuar në parimet e personalitetit

(a) Parimi i personalitetit aktiv

Ky parim bazohet në idenë se nënshtetasit e një Shteti janë objekt i ligjit të tij edhe kur janë jashtë shteti, dhe se reputacioni i një Shtetit dëmtohet nga vepra e kryer nga nënshtetas të tij në vende të tjera, dhe se një person është më i njohur me ligjin e Shtetit nënshtetas i të cilit është dhe se ndjekja e tij është akti i nevojshme në mënyrë që ai të mos ekstradohet.

Pjesa më e madhe e Shteteve Anëtare të Këshillit të Evropës, në bazë të ligjit të tyre penal, janë fuqizuar të ushtrojnë juridiksion mbi nënshtetasit e tyre, dhe, të paktën, në lidhje me vepra të caktuara, Shtete të caktuara janë fuqizuar gjithashtu të ushtrojnë juridiksionin e tyre mi personat që kanë rezidencë banimi në territorin e tyre.

(b) Parimi i personalitetit pasiv

Ky sistem e shtrin autoritetin juridik dhe legjislativ të një Shteti për vepra të kryera jashtë shtetit kundër nënshtetasve të tij. Ai përcakton interesat e viktimës me interesat e Shtetit të nënshtetësisë së tij.

E drejta substantive (e brendshme) e disa Shteteve ndikohet nga ky sistem, por ndikohet më pak se nga sistemi i personalitetit aktiv. Për më tej, ndjekja e veprave të kryera jashtë shteti nga të huajt kundër nënshtetasve bëhet në bazë të kushteve të përcaktuara në mënyrë strikte, të tilla si kërkesa që aktet në fjalë janë të dënueshme sipas të drejtës penale të vendit ku kryhen veprat (në përjashtim të rastit kur ai vend nuk është objekt i asnjë juridiksioni penal), prania e autorit të veprës në territorin e Shtetit ndjekës, nënshtetas i të cilit është viktimë, depozitimi i një ankese nga viktimë ose nga autoritetet e huaja, ose ndërhyrja nga Prokuroria Publike (e përgjithshme).

C. Juridiksioni në lidhje me veprat kundër sovranitetit ose sigurisë së Shtetit

E drejta substantive e Shteteve anëtare të Këshillit të Evropës përmban dispozita që i japin kompetenca gjykatave të tyre të gjykojnë vepra kundër sigurisë së Shtetit, pavarësisht, organizimit politik dhe ndonjëherë të makinerisë administrative. Këto masa vetëmbrojtëse bazohen në tradita dhe dalin nga pamundësia e kërkimit të suksesshëm të ekstradimit të autorëve të krimit për këtë lloj vepre nga vendet e tyre të origjinës, dhe pas të qenit të sigurt se kundër tyre janë filluar procese gjyqësore në këtë Shtet.

D. Parimi i universalitetit

Parimi i universalitetit është parimi me anë të të cilit gjykata e vendit në të cilën gjendet autori i veprës është gjykata kompetente për të dëgjuar çështjen, pavarësisht nga vendi i kryerjes së veprës apo nga kombësia e autorit të veprës ose e viktimës së tij. Parimi doli nga nevoja për t'u siguruar vlera të caktuara, për të cilat çdo Shtet është i interesuar. Këto janë vlera themelore të cilat mbrohen ose nga kodet penale ose nga konventat ndërkombëtare dhe nga rregullat e përgjithshme të së drejtës ndërkombëtare.

13. Njihet përgjithësisht në doktrinë se juridiksionet e sipërpërmendura jo gjithmonë janë në gjendje të garantojnë se ndërmerren procese të suksesshme gjyqësore në lidhje me të gjitha veprat penale.

Si rrjedhojë, në mënyrë që të shmanget situata kur një person që ka kryer një krim jashtë shteti mbetet i padënuar në territorin e një Shteti, është e nevojshme të krijohet një juridiksion plotësues për atë Shteti.

Për ushtrimin e një juridiksioni të tillë, në përgjithësi vendosen kufizimet e mëposhtme:

1. Juridiksioni plotësues i jepet një Shteti vetëm në lidhje me veprat e kryera jashtë shteti të cilat nuk mund të ndiqen penalisht sipas ligjit të atij Shteti, dhe kur ekstradimi i jepet një Shteti në lidhje me veprat penale të kryera jashtë shteti të cilat nuk mund të ndiqen penalisht sipas ligjit të Shtetit dhe kur ekstradimi i autorit të veprës është ose i pamundur ose jo oportun.
2. Ai nuk duhet të zbatohet për veprat penale politike ose vepra të tjera të lidhura me to.
3. Veprat penale duhet të përfshijnë edhe një akt të dënueshëm në vendin e kryerjes.
4. Në përgjithësi, një Shtet nuk ushtron juridiksion plotësues në përjashtim të rasteve kur ndjekja kërkohet nga një Shtet që ka juridiksion origjinal.

14. Gjatë shqyrtimit të problemeve që lidhen me shumëllojshmërinë dhe transferimin e procedimeve nga nën-komiteti, u bënë studime dhe raporte të ndryshme nga Dr. Grützner dhe nga ekspertë që u konsultuan nga Komisioni Ligjor i Asamblesë Konsultative.

Këto studime dhe raporte trajtojnë *inter alia* dispozitat që lidhen me juridiksionin e legjislacioneve të ndryshme në Shtete Anëtare të Këshillit të Evropës.

Nga këto studime dhe raporte dolën përfundimet e mëposhtme:

- (a) Rregullat që drejtojnë juridiksionin në Shtete të ndryshme anëtare bazohen në koncepte gjerësisht analoge.
- (b) Thujse secili nga legjislacionet e tyre njihet si bazë e mëposhtme mbi të cilat mund të përcaktohet legjislacioni: vendin e veprës penale, nënshtetësinë e autorit të veprës, nevojën për të mbrojtur Shtetin nga veprat kundër sovranitetit ose sigurisë dhe juridiksionin universal. Disa legjislacione njohin edhe nënshtetësinë e viktimës, dhe rezidencën (banimin) e autorit të veprës.
- (c) Juridiksioni territorial mbetet forma themelore e juridiksionit; koncepti i territorit duket se është zgjeruar gradualisht.
- (d) Nënshtetësia e autorit të veprës njihet si bazë juridiksioni nga thujse të gjitha legjislacionet; por në shumë raste ajo ka karakter dytësor dhe është objekt i kushteve procedurale, dhe proceset mund të ndalohen nëse çështja është trajtuar gjetkë.
- (e) Nevoja për të mbrojtur Shtetin nga veprat penale kundër sovranitetit të tij ose siguria njihet si arsye kryesore e juridiksionit.

(f) Juridiksioni universal njihet vetëm për vepra të caktuara penale.

(g) Nënshpëtësia e viktimës nuk njihet si arsye juridiksioni nga të gjitha vendet; kushtet procedurale kanë tendencë e bëjnë atë të jetë arsye dytësore.

(h) juridiksioni i bazuar në vendin e banimit të autorit njihet nga disa Shtete.

5 Zgjidhjet e miratuara

15. Puna e bërë në studimin e këtyre problemeve ishte e dyfishtë. Ajo përfshin kërkimet për zgjidhjet për konflikte pozitive të juridiksioneve (në rastet kur juridiksioni pretendohet nga disa Shtete) si dhe zgjidhjet për konfliktet negative të juridiksionit (ku asnjëri nga Shteti nuk pretendon juridiksion). Ishte e nevojshme për të shqyrtuar mundësinë e vendosjes së kufizimeve për ushtrimin e juridiksionit trajtimi i situatës së mëparshme dhe ofrimi i më shumë kompetencave për të plotësuar boshllëqet që dalin nga situata e sipërpërmendur.

16. Pas shqyrtimit të legjislacioneve kombëtare u ra dakord se situatat në të cilat asnjë Shtet nuk është Shteti kompetent për të vendosur nuk dalin në Shtetet anëtare të Këshillit të Evropës; si rezultat rregullimi i konflikteve negative nuk ishte i nevojshëm.

Një studim krahasues i të drejtës penale të Shteteve Anëtare tregon se konfliktet e juridiksionit mund të dalin kur:

(i) kur disa Shtete pretendojnë juridiksion në lidhje me një vepër penale për shkak të vendit të kryerjes së veprës (konfliktet e juridiksionit territorial) ;

(ii) kur Shtetet pretendojnë të drejtën e ndjekjes penale dhe të gjyqimit të veprave të kryera në një territor të huaj që prekin pika të tilla si parimin i personalitetit aktiv dhe pasiv, ose juridiksionin universal ose juridiksionin e bazuar në mbrojtjen e sovranitetit ose sigurisë së Shtetit (konflikte ndërmjet pretendimeve për juridiksion të bazuara në arsye të ndryshme).

17. Zgjidhja për konfliktet pozitive të juridiksionit përfshin arritjen e një lloj forme marrëveshje ndërmjet Shteteve të përfshira në lidhje me faktin se cili prej tyre duhet të marrë veprime kundër autorit të një veprë të caktuar. U vu re se një zgjidhje e përshtatshme për këto konflikte duhet të përfshijë mundësinë e transferimit në një Shtet të proceseve gjyqësore të filluara në një tjetër Shtet. Këto situata trajtohen përkatësisht në Pjesën IV dhe III të Konventës.

18. Në rekomandimin e saj për Këshillin e Ministrave, Asambleja Konsultative u përpoq të krijonte një listë përparësish. Pika nëse në atë rekomandim ishte që Shteti në të cilin kryhet akti duhet të ketë përparësi në ndjekjen e autorit të veprës. Kriteria të tjera duhet të jenë të lidhura me këtë parim. Pra, ndjekja në Shtetin në të cilin autori i veprës është banor i zakonshëm varet nga heqja dorë nga ndjekja e Shtetit ku është kryer vepra.

Supozimi që normalisht është më e përshtatshme të ndiqet një veprë në vendin e kryerjes së saj nuk është i justifikuar. Rehabilitimi i autorit të veprës, gjë e cila po bëhen gjithnjë e më tepër e rëndësishme në të drejtën penale moderne, kërkon që sanksioni të vendoset dhe të zbatohet aty ky qëllimi reformues ndiqet në mënyrë më të suksesshme, që është normalisht shteti në të cilin autori i veprës ka familjen ose ka lidhje shoqërore, apo ku do të qëndrojë pas respektimit të sanksionit.

Nga ana tjetër është e qartë se vështirësitë për sigurimin e provave shpesh konsiderohen si pengesë për transferimin e proceseve gjyqësore nga Shteti ku kanë nisur procedimet në një tjetër Shtet. Përkundrazi që i duhet dhënë në çdo rast pozicioneve konfliktuale nuk mund të bazohet në pikëpamjeve tërësisht të përgjithshme. Vendimi duhet të merret nën dritën e fakteve të veçanta për secilën çështje. Duke u përpjekur në këtë rast të arrihet në një marrëveshje ndërmjet Shteteve të ndryshme të përfshira, do të ishte e mundur të mënjanohej vështirësitë me të cilat hasen Shtetet kur pranojnë një sistem që kufizon kompetencën e tyre për të vënë sanksione.

19. U vu re gjithashtu se një Shtet kompetent për të trajtuar një çështje mund të shqyrtojë mundësinë e ndjekjes më efektive të autorit të veprës nga një Shtet tjetër, i cili, sipas legjislacionit të tij, nuk është kompetent për të shqyrtuar këtë veprë. Bashkëpunimi ndërkombëtar i kësaj lloji fushe të së drejtës penale kërkon një instrument ndërkombëtar që i transferon kompetencë Shtetit të dytë për të marrë në dorëzim proceset gjyqësore siç kërkohet prej Shtetit të parë. Shteti i parë do të vendosë të transferojë proceset gjyqësore, kur, për shembull autori i veprës është larguar në Shtetin e dytë, që është zakonisht shteti i tij i banimit, pasi proceset gjyqësore në mungesë bëhen të pakuptimta dhe ekstradimi zakonisht i pamundur, si dhe ka dhe arsye të tjera që justifikojnë transferimin e proceseve gjyqësore, si për shembull rehabilitimi i autorit të veprës.

Pjesa e II-të e Konventës, *inter alia*, mbulon dhe këto pika.

6 Planin e Konventës

20. Konventa, e cila përmban 47 nene ndahet në gjashtë pjesë:

- Pjesa I – Përkufizimet – Neni 1
- Pjesa II – Kompetenca – Nenet 2-5
- Pjesa III – Transferimi i procedimeve – Nenet 6-29
- Pjesa IV – Shumëllojshmëria e procedimeve penale – Nenet 30-34
- Pjesa V – *Ne bis in idem* – Nenet 35-37
- Pjesa VI – Dispozita përfundimtare – Nenet 38-47

Shtojca I dhe Shtojca II e Konventës japin veçmas një listë rezervimesh dhe deklaratash që një Shtet Kontraktues ka të drejtë të bëjë sipas parashikimit të Nenit 41 (1) dhe Shtojca III jep listën e veprave penale të ndryshme nga veprat penale të trajtuara nga e drejta penale.

7 Vëzhgime të veçanta

21. Preambula përcakton lidhjen ndërmjet Konventës mbi Transferimin e Procedimeve në Çështjet Penale dhe Konventave të tjera të hartuara më parë nga ECCP, me qëllimin e plotësimit të objektivave të mëposhtme: parandalimin e krimit dhe një trajtim më të mirë të autorëve të krimit.

PJESA 1 – Përkufizimet

Neni 1

22. Ekspertët vendosën të përfshijnë në një nen të veçantë përkufizimet me dy terma të cilat hasen shpesh në Konventë dhe kanë kuptim të njëjtë në të gjithë Konventën.

Termat janë "vepër penale" dhe "sanksion".

Nën-paragrafi (a) përkufizon termin "vepër penale". Ky term i referohet çdo akti të dënueshëm sipas të drejtës penale. Gjithsesi, termi është zgjeruar për të përfshirë edhe sjelljen që nuk është fillimisht brenda kompetencës së një autoriteti gjyqësor, por trajtohet nga një procedurë e thjeshtësuar e autoritetit administrativ, vendimi i të cilit është objekt apelimi në një autoritet gjyqësor. Një sistem i tillë përdoret në disa Shtete anëtare dhe dispozitat përkatëse me legjislacionin e brendshëm janë dhënë në listën e Shtojcës III të Konventës.

Fjalët "grykuar nga një gjykatë" përfshijnë apelimet që përfshijnë një rishqyrtim të plotë të gjykatës në bazë të fakteve dhe legjislacionit. Fjala "grykatë" i referohet gjykatave administrative të gjitha niveleve me kusht që këto institucione të jenë të pavarura dhe t'i japin autorit të veprës mundësi të mbrohet.

Nën-paragrafi (b) përkufizon fjalën "sanksion". Në të bëhet e qartë se termi përfshin dënimet, masat shtypëse të cilat në legjislacione të caktuara nuk konsiderohen se kanë natyrë penale, si dhe urdhrat e ndalimit.

Këto përkufizime janë nxjerrë nga përkufizimet e përfshira në Konventën Evropiane për Vlefshmërinë Ndërkombëtare të Vendimeve Penale; dallimet e vogla tekstuale reflektojnë vetëm një përmirësim formulimi.

PJESA II DHE III – Kompetenca dhe transferimi i procedimeve

A. Komente të përgjithshme

Kuadri dhe historia

23. Në vëzhgimet e përgjithshme në Raportin Shpjegues të Konventës Evropiane për Vlefshmërinë Ndërkombëtare të Vendimeve Penale, stadi aktual i të drejtës penale ndërkombëtare u përshkrua gjerësisht. Këshilli i Evropës ka ndërmarrë një program të gjerë për të modernizuar këtë fushë ligji, e cila për rreth një vit kishte mbetur disi e pandryshuar. Parimi që shoqëron këtë punë është se burimet në çështjet penale dhe të burgjeve që ekzistojnë në Shtetet anëtare të Këshillit të Evropës duhet të zbatohen në mënyrë të tillë që të sigurohet efektiviteti i tyre i plotë, me qëllim që jo vetëm të ulët krimin, por edhe të mbrohen të drejtat e individit dhe të zhvillohet më tej rehabilitimi i autorit të veprave.

24. Një sipërmarrje e tillë kërkon një bashkëpunim ndërkombëtar aktiv, i cili mund të ketë disa forma:

- ekstradim ;

- ndihmë e ndërsjellë ligjore për "të miturit" (p.sh. komunikimi i informacionit dhe i provave);

- zbatimi dhe marrja parasysh nga një Shtet i vendimit të marrë nga një Shtet tjetër
- transferimi i procedimeve;
- rregullimi i shumëllojshmërisë së juridiksioneve.

Është e qartë se nuk ka asnjë rregull të përgjithshëm abstrakt për të vendosur se cilat nga këto forma bashkëpunimi është forma më e mirë. Kjo varet nga tiparet e veçanta të çështjes që është në shqyrtim. Gjithsesi, ka arsye të mira për t'u siguruar se autoritetet kompetente janë të ndërgjegjshme për format e ndryshme të bashkëpunimit ndërkombëtar për çështjet penale, përderisa atyre u duhet të vendosin për ndjekjen e një çështje ose zbatimin e një vendimi ose të një mase me konotacione ndërkombëtare.

Përzgjedhja e njëres apo tjetres formë varet shumë nga natyra e veprës, kërkesat e procesit penal, në veçanti kur përfshihet dhe paraqitja e provave; dhe nga personaliteti i autorit të veprës; vëmendje e veçantë gjatë përzgjedhjes i kushtohet natyrës së dënimit ose masës, dhe zbatimit të tij/saj.

Duke hapur për nënshkrim Konventën Evropiane për Ekstradim (1957), Konventën Evropiane për Ndihmë të Ndërsjellë Ligjore në Çështjet Penale (1959) dhe Konventën Evropiane për Vlefshmëri Ndërkombëtare të Vendimeve Penale (1970), Këshilli ka krijuar një sistem të përbashkët gjyqësor për tri metodat e para të bashkëpunimit.

25. Qëllimi i Konventës aktuale është të krijojë një sistem të ngjashëm për metodën katër dhe pesë të bashkëpunimit : transferimin e procedimeve për proceset penale dhe rregullimin e shumëllojshmërisë së proceseve gjyqësore. Konventa të tjera evropiane përfshijnë dispozita që lidhen me këtë objekt, por nuk e rregullojnë atë plotësisht. Për shembull, Neni 21 i Konventës Evropiane për Ndihmë të Ndërsjellë për Çështjet Penale përcakton procedurën për paraqitjen e një kërkesë për procese gjyqësore dhe parashikon se Shteti pritës njofton Shtetin kërkuar për veprimet e marra për kërkesën. Rregulla goxha të plota për çështjen, por të cilat zbatohen vetëm për veprat që lidhen me trafikun rrugor, përfshihen në Konventën Evropiane për Dënimin e Veprave të Trafikut Rrugor. Sistemi i kësaj Konvente është i ngjashëm në shumë aspekte me sistemin e prezantuar në Konventën e sipërpërmendur.

Nocioni dhe qëllimi

26. Transferimi i procedimeve brenda kuptimit të Konventës në fjalë është një formë bashkëpunimi në çështjet penale, pra është një lloj forme e ndihmës së ndërsjellë. Përdorimi i termit është i mundur vetëm kur një Shtet fillon procedime me kërkesë të një Shteti tjetër, që është kompetent për të ndjekur veprën. Ndihma e ndërsjellë ligjore është gjithmonë "bashkëpunim" – në kuptimin e plotë të fjalës – në fushën penale, dhe presupozon se Shteti kërkuar është vetë kompetenti për të kryer procedimet.

27. Transferimi nënkupton se Shteti kërkuar ka filluar procedimet, se faza e parë e procedimeve ka filluar, dhe mbase dhe është përfunduar, dhe autori i prezumuar i veprës është i njohur. Është e mundur që hetimet kundër të akuzuarit të kryhen në Shtetin kërkuar, të jetë arritur faza e gjyqimit, ose që të jetë dhënë vendimi, por të mos jetë zbatuar ende. Mund të ndodhë që autoriteti ndjekës në Shtetin kërkuar ka arritur në përfundimin se procedimet nuk mund të kryhen siç duhet në këtë Shtet. Mund të ketë shumë arsye për këtë gjë. Ato

mund të lidhen me proceset e gjyqimit: në vështirësi në provimin e një akuze ose në arritjen e një përfundimi pasi palët janë dëgjuar, ose vështirësi në provimin e lidhjeve me veprat e kryera gjatë. Por ato (arsyet) mund të lidhen edhe me zbatimin e dënimit që pritet: zbatimi në Shtetin kërkues mund të jetë i pamundur ose i papërshtatshëm. Për më tepër, mund të mos ketë rregulla që lejojnë zbatimin e tij në një tjetër Shtet, ose, edhe nëse ka, adoptimi i sanksionit mund të krijojë vështirësi.

28. Kur autoriteti ndjekës i një Shteti ka arritur në një përfundim se nuk është e dëshirueshme të vazhdohen procedimet atje, pavarësisht nga arsyeja, ai mund t'i kërkojë një Shteti tjetër që ka procese penale të përshtatshme që të vazhdojë procedimet. Nëse Shteti pritës bie dakord me këtë kërkesë, bëhet "transferimi i procedimeve". Në përgjithësi, por jo gjithmonë, Shteti kërkues është shteti ku është kryer vepra, dhe Shteti pritës është shteti ku banon personi i akuzuar. Pranimi i kërkesës nuk nënkupton domosdoshmëri se çështja do të shqyrtohet nga gjyqtari i Shtetit pritës. Ky Shtet është i lirë të vendosë nëse do të fillojë ose jo procedimet ose do t'i ndërpresë ato (shih Nenin 21 (2)(d)).

29. Proceset penale mund të transferohen edhe në rast se nuk është nënshkruar asnjë konventë ndërkombëtare për këtë çështje. I vetmi kusht është që e drejta penale e Shtetit pritës të jetë e zbatueshme për autorin e veprës penale; ka pak rëndësi nëse një dispozitë me efekt të tillë është bërë në kuadrin e ndihmës së ndërsjellë juridike ose jo.

Megjithëse prania e një konvente ndërkombëtare nuk është një kusht i domosdoshëm për transferimin e procedimeve, ajo është shumë e dëshirueshme. Vetëm pas krijimit të procedurës së përshtatshme për komunikim informacioni, etj. mund të zhvillohet e të intensifikohet ndihma e ndërsjellë.

Jo vetëm nevoja për të komunikuar informacion është në favor të rregullave ndërkombëtare. Si rezultat i aspektit të saj ndërkombëtar, ndjekja e veprave kërkon që Shtetet të koordinojnë politikat e tyre për të siguruar zbatim efektiv të instrumenteve të ndryshme që merren me ndihmën e ndërsjellë juridike dhe në veçanti me përcaktimin e dispozitave uniforme për parimin e *ne bis in idem*-it. Në këtë mënyrë, gjëja e rëndësishme është të harmonizohen këto instrumente, në mënyrë që ndihma e ndërsjellë të organizohet në mënyrën më të mirë të mundshme nëpërmjet një marrëveshje ndërkombëtare.

Problemet bazë

30. Hartimi i një instrumenti ndërkombëtar në lidhje me transferimin e procedimeve penale kërkon analizimin pikave të mëposhtme:

- kushtet nën të cilat mund të transferohen procedimet;
- kompetenca e një gjyqtari të një Shteti pritës për të provuar veprën me të cilën lidhet kërkesa për procedime dhe ligji që duhet të zbatohet ai;
- efekti i një kërkesë për transferimin e kompetencës së Shtetit kërkues;
- komunikimi ndërmjet autoriteteve të Shtetit kërkues e të Shtetit pritës;
- vlefshmëria ligjore e shtetit pritës për hetimet paraprake të kryera në Shtetin kërkues;

- kufizimet statutores;
- ankesa;
- marrëdhëniet ndërmjet kompetencës origjinale dhe kompetencës së dhënë nga Konventa.

Zgjidhje bazë

31. Zgjidhjet që ofron Konventa për çështjet e mësipërme janë si më poshtë:

1. Kushtet mbi bazën e të cilave mund të transferohen procedimet

Transferimi i procedimeve mund të realizohet në lidhje me një vepër penale që mund të ndiqet në Shtetin kërkues dhe në lidhje me të cilën plotësohet kushti i përgjegjësisë penale të dyfishtë, nëse një transferim i tillë është në interesat e administrimit të duhur të drejtësisë.

Pra, parimi i përgjegjshmërisë së dyfishtë penale që përdoret në fushën e ekstradimit dhe parimi i zbatimit të vendimeve gjyqësore të dhëna nga një gjykatë e huaj drejtojnë dhe formën e ndihmës aktuale (Nenet 6 dhe 7).

Parimi që procedimet duhet të transferohen vetëm në interesat e administrimit të duhur të drejtësisë është thelbësor. Për shkak të faktit se ky parim është qartësisht i kuptueshëm, ai nuk jepet shprehimisht në Konventë. Por, gjithsesi, ai mund të rrjedhë nga kushtet e dhëna në Nenin 8, sipas të cilave një transferim procedimesh bëhet për t'i shërbyer interesave të administrimit të duhur të drejtësisë. Plotësimi i këtyre kushteve dhe i kushteve të përmendura në Nenin 11 përbëjnë një parakusht për çdo transferim të procedimeve. Pra, Neni 8 dhe 11, dhe deri në një farë mase Neni 10 dhe 12 e konfirmojnë gjithashtu këtë parim themelor (shih edhe Nenin 31).

2. Kompetenca gjyqësore dhe ligji i zbatueshëm

Shteti pritës mund të pranojë një kërkesë për transferim procedimesh vetëm nëse gjykatat e tij penale kanë kompetencë për të gjykuar veprën dhe nëse ato mund të zbatojnë ose të drejtën e tij penale ose në të drejtën penale të Shtetit kërkues.

Sipas të drejtës penale, në dallim nga e drejta private, ligji i zbatueshëm është thuajse gjithmonë ai i Shtetit që ka kompetencë dhe ka shumë arsye të qenësishme që mbështesin këtë parim. Si rezultat, në mënyrë që të transferohen procedimet, kurdo që kërkohet nga interesat e administrimit të duhur të drejtësisë, në raste të tilla, është thelbësore t'i akordohet kompetenca Shtetit pritës e të zbatohet e drejta e tij penale. Ka dy mënyra për të arritur këtë gjë:

- duke bërë një kërkesë për procedime që kanë efekt automatik për ta bërë të zbatueshëm të drejtën penale të Shtetit pritës;
- duke e bërë të drejtën penale të çdo Shteti Kontraktues të zbatueshme për çdo vepër penale për të cilën është e zbatueshme e drejta penale e Shteti tjetër Kontraktues, me kusht që ushtrimi i kompetencës të kufizohet për çështjet për të cilat është bërë kërkesë për procedime nga një tjetër Shtet Kontraktues.

Në të dyja rastet, shtrirja e fushës së aplikimit të së drejtës penale dhe të kompetencës që vjen si rezultat i këtij aplikimi mbetet e kufizuar në atë çfarë është e nevojshme për qëllim të transferimit të procedimeve.

Në mënyrë që të shmanget konflikti me parimin e *nulla poena sine lege* u përzgjedh metoda e dytë; kjo nënkupton se Shteti në fjalë ka qenë gjithmonë Shteti kompetent në kohën e kryerjes së veprës. Sipas Nenit 2 (1), çdo Shtet Kontraktues ka kompetencë të ndjekë sipas të drejtës së tij penale çdo vepër për të cilën është i zbatueshëm ligji i një Shteti tjetër Kontraktues. Ushtrimi i kompetencës kufizohet nga paragrafi 2, në të cilin përfshihet kërkesa për procedime.

3. Ndikimi i kërkesës për procedime në kompetencën e Shtetit kërkuës

Sipas Nenit 2, një kërkesë për procedime i jep të drejtë Shtetit pritës të ndjekë veprën sipas ligjit/legjislacionit të tij penal. Në mënyrë që të shmanget mundësia e procedimeve të dyfishta, shtrirja e kompetencave hetuese e Shtetit pritës duhet të vihet në punë nëpërmjet një kufizimi korrespondues të kompetencave të Shtetit kërkuës. Ky është qëllimi i Nenit 21.

4. Komunikimi ndërmjet autoriteteve të Shteteve kërkuese e pritëse

Për një bashkëpunim të kënaqshëm në çështjet penale është shumë e rëndësishme që procedura e komunikimit të jetë e qartë dhe e shpejtë. Konventa parashikon se krijimi i një procedure të tillë:

- Neni 6 (2) parashikon se autoritetet kompetente të një Shteti Kontraktues marrin parasysh mundësinë e transferimit të procedimeve kurdo që një mundësi e tillë ofrohet nga Konventa në fjalë;
- Nëse autoritetet arrijnë në përfundimin se është i dëshirueshëm transferimi, komunikimet dërgohen ose nëpërmjet Ministrive të Drejtësisë ose, në rastet kur ekzistojnë marrëveshjet e posaçme, drejtpërsëdrejti me anë të autoriteteve të përcaktuar anë këto marrëveshje.

Procedura e parashikuar në Nenet 13 deri në 20 është shumë e ngjashme me atë çfarë parashikohet në konventa të tjera evropiane për ndihmë të ndërsjellë në çështjet penale.

5. Vlefshmëria ligjore në Shtetin pritës e hetimeve paraprake të kryera në Shtetin kërkuës

Në të gjitha rastet kur paraqitet një kërkesë për transferim procedimesh, Shteti kërkuës bën një hetim dhe mbledh ca prova. Ky informacion thuhet do të jetë gjithmonë i nevojshëm në mënyrë që të merret një vendim në Shtetin pritës; ky Shtet mund të kërkojë dhe informacion shtesë. Si rezultat, është i domosdoshëm një sistem i mirë i ndihmës së ndërsjellë juridike. Për më tepër, është e rëndësishme që t'i atribuohet procedurave zyrtare të kryera në Shtetin kërkuës e njëjta vlerë që do t'i ishte dhënë nëse procedurave nëse ato do të kryheshin në Shtetin pritës. Në veçanti, këtu duhet të përmendet vlera e proces-verbaleve dhe raporteve të hartuar nga autoritetet kompetente. Neni 26 (1) parashikon të njëjtat rregulla për këtë çështje si edhe Neni 27 (4) i Konventës Evropiane për Vlefshmëri Ndërkombëtare të Vendimeve Penale.

6. Kufizimi statutor

Tre problemet nën këtë zë janë

(a) Kufizimi kohor për procedime në Shtetin kërkues

Sipas Nenit 21, një kërkesë për procedime e kufizon të drejtën e Shtetit kërkues për të ndjekur penalisht. Gjithsesi, një kërkesë e tillë nuk garanton se procedimet do të zhvillohen në Shtetin pritës, pasi ky Shtet duhet të shqyrtojë më parë nëse ai mund të marrë veprime në lidhje me këtë kërkesë ose jo. Shteti mund të vërë re se është e pamundur që t'i përgjigjet kërkesës, rast në të cilin e drejta e plotë e ndjekjes penale i kthehet Shtetit kërkues. Kështu ndodh dhe në rast se Shteti pritës revokon pranimin e kërkesës. Në përjashtim të rasteve kur parashikohet shprehimisht ndryshe, afatet kohore për ndjekjen vazhdojnë të llogariten në Shtetin kërkues edhe gjatë kohës ndërmjet paraqitjes së kërkesës dhe përgjigjes negative nga ana e shtetit pritës. Në mënyrë që të parandalohet pasoja negative mbi vazhdimësinë e procedimeve në Shtetin kërkues si rezultat i kërkesës për Shtetin pritës, neni 22 parashikon se çdo kërkesë për marrjen procedimeve nga Shteti pritës shoqërohet me zgjatjen me gjashtë muaj të afatit kohor për procedimet.

Neni 10 parashikon se Shteti pritës nuk mund të marrë veprime për kërkesën nëse në datën e kërkesës kishte përfunduar afati kohor për proceset penale në Shtetin kërkues, në përputhje me legjislacionin e atij Shteti. Është e qartë se një transferim procedimesh është i pamundur nëse afati kohor për procedimet ka përfunduar në Shtetin kërkues. Në fakt ky është një kusht i përgjithshëm për aplikimin e kësaj Pjese në mënyrë që vepra penale të mund të ndiqet në Shtetin kërkues.

(b) Afati kohor për procedime në Shtetin pritës

Afatet kohore për procedimet shfaqen në dy mënyra në Shtetin pritës. Ky Shtet ose është shteti kompetent sipas legjislacionit të tij ose kompetenca e tij bazohet ekskluzivisht në Konventën në fjalë. Në situatën e parë, zbatohen afatet kohore të zakonshme për të; në situatën e dytë, Neni 23 parashikon se këto afate kohore zgjaten me 6 muaj. Arsyet janë identike me arsyet e dhëna në pikën (a) më lart. Neni 11 (f) i jep të drejtë Shtetit pritës në situatën e parë të refuzojë kërkesën nëse procedimet i kishin kaluar afatet kohore kur u mor kërkesa; Neni 11 (g) i jep atij të drejtë të refuzojë kërkesën në situatën e dytë, nëse, pavarësisht nga zgjatja prej gjashtë muajsh, ka skaduar/përfunduar koha.

(c) Aktet që ndërpresin kufizimet kohore

Neni 26 (2) parashikon se çdo hap që ndërpret afatet kohore, i cili është kryer në mënyrë të vlefshme nga autoritetet, qoftë të Shtetit kërkues apo të Shtetit pritës, ka të njëjtin efekt për të dyja Shtetet.

7. Ankimet

Për shkak të parimit se është kusht i përgjithshëm që vepra penale të mund të ndiqet në Shtetin kërkues, procedimet për të cilat një ankesë është e nevojshme në atë Shtet mund të transferohen vetëm në rast se një ankesë e tillë është bërë në përputhje me rregullat. Del problem kur ankesa është e nevojshme edhe nga ose vetëm nga Shteti pritës.

Nëse ankesat kërkohen në të dyja Shtetet, ankesa e parashtruar në Shtetin kërkues ka të njëjtën vlefshmëri me ankesën e parashtruar në Shtetin pritës (Neni 24 (1)).

Nëse ankesa është e nevojshme vetëm në Shtetin pritës, ka dy mundësi për të lejuar procedimet në atë Shtet. Mundësia e parë lidhet me depozitimin e një ankese në atë Shtet në përputhje me rregullat që janë normalisht në fuqi. E dyta lidhet me procedurën e parashikuar në Nenin 24 (2). Sipas kësaj dispozite, proceset gjyqësore të kërkuara mund të ndërmerren dhe në mungesë të një ankese nëse personi që ka të drejtë të depozitojë ankesën nuk ka bërë asnjë kundërshtim brenda një muaji nga data e marrjes së informacionit nga Departamenti i Prokurorisë së Përgjithshme për të drejtën e tij për të kundërshtuar.

8. Kompetenca origjinale e Shtetit pritës dhe e Konventës në fjalë

Më mënyrë që të zgjerohet aplikimi i transferimit të procedimeve, Neni 2 i njuh një kompetencë të përbashkët të gjitha Shteteve Kontraktuese për shkak të rolit të tyre si Shtet pritës. Pavarësisht nga legjislacioni i brendshëm, kjo kompetencë nuk ka ndikim ose nuk e kufizon kompetencën që u jepet këtyre Shteteve sipas legjislacionit të tyre (Neni 5).

B. Shënime për nenet

32. Përveç komenteve që u bënë në paragrafët 23-31 më lart, janë bërë vëzhgimet e mëposhtme në lidhje me çdo nen përkatës të Pjesës II dhe III.

Pjesa II

Neni 2

Kur Shtetet në fjalë, kanë secili juridiksionin e nevojshëm sipas legjislacionit të tyre, dispozitat e këtij neni janë të tepërta. Vështirësia del kur një e drejtë penale e një Shteti nuk e pajis Shtetin me të njëjtin legjislacion si Shtetet e tjera. Është e qartë se një sistem për transferimin e procedimeve nuk mund të funksionojë nëse gjykatat e Shtetit pritës nuk kanë juridiksion për të gjykuar një çështje të tillë. Në mungesë të një juridiksioni të tillë, transferimi i procedimeve nuk ka kuptim.

Pra, paragrafi 1 parashikon juridiksionin për të ndjekur një vepër për të cilën është i zbatueshëm ligji i një tjetër shteti Kontraktues. Duhet të theksohet se paragrafi 1 parashikon se Shteti pritës, kur ushtron këtë juridiksion, zbaton të drejtën e tij penale (shih paragrafin 31, 3). Zbatimi i çdo vendimi të marrë është pasojë e natyrshme e zbatimit të ligjit të brendshëm për të ushtruar këtë juridiksion.

Paragrafi 2 specifikon se ushtrimi i çdo juridiksioni të bazuar ekskluzivisht në këtë Konventë (juridiksioni plotësues) dhe, për rrjedhojë, të papërfshirë në një dispozitë të së drejtës së brendshme, si për shembull në Kodin Penal ose në Kodin e Procedurës Penale (çfarë do thotë që Shteti nuk ka juridiksion origjinal) varet në paraqitjen e një kërkesë për procedime.

Nëse juridiksioni, të cilit i referohet paragrafi 1, në mënyrë që të shmangë mungesën e juridiksionit, nuk është subjekt kufizimesh, në të vërtetë, do të çonte në tejkallim të juridiksionit.

Zgjidhja e ofruar në paragrafin 2 bazohet në parimet që drejtojnë zbatimin e juridiksionit plotësues. Një Shtet ushtron juridiksionin e tij vetëm nëse një Shtet tjetër që e ka juridiksionin fillestar/origjinal nuk është në gjendja ta ushtrrojë këtë juridiksion ose ia heq vetes të drejtën për të bërë këtë gjë.

Shih gjithashtu "Komentet e Përgjithshme" (paragrafi 31, 2).

Neni 3

Qëllimi i këtij neni është t'i japë bazë ligjore heqjes ose ndërprerjes së procedimeve nga një Shtet që ka juridiksion fillestar të kryejë procedimet, në favor të një Shteti që është në një pozicion më të mirë për të kryer procedimet. Dispozita është në veçanti thelbësore për shtetet që kanë sistemin e "ligjshmërisë" së proceseve penale, d.m.th. detyrimin e ndjekjes së një autori veprë. Në të kundërt, Shteti do të ishte i detyruar të zbatonte sistemin e tij tradicional dhe nuk do të kishte mundësi të përfitonte nga dispozitat e kësaj Konvente.

Duhet të theksohet se një Shtet nuk është i detyruar të kërkojë transferim procedimesh. Me synimin e transmetimit të procedimeve, heqja ndodh kur një Shtet nuk i ka filluar ende procedimet, por thjesht po përgatitet t'i nisë ato, dhe pushon së vepruar kur procedimet janë në vijim. Një Shtet mund të pushojë procedimet në çdo fazë, deri në zbatimin e vendimit.

Është e dëshirueshme që transferimi sipas Pjesës III ose sipas marrëveshjes së parashikuar në Pjesën IV të ndodhin në një etapë më të hershme në proces. Gjithsesi, nuk ka arsye pse transferimi të mos ndodhë në një fazë më të vonët, me kushte që të mos jetë zbatuar ende vendimi përfundimtar.

Për më tepër, parashikohet shprehimisht se autori i veprës "po ndiqet ose do të ndiqet për të njëjtën veprë nga një Shtet tjetër Kontraktues". Kur autori i veprës po hetohet në një Shtet tjetër, kemi të bëjmë me shumëllojshmëri të procedimeve (shih Pjesën IV). Kur autori i veprës penale do të ndiqet në një Shtet tjetër, një kërkesë për procedime ka efektin e kapjes në Shtetin pritës, i cili mund të ketë ose jo juridiksion të vetin për të trajtuar këtë veprë penale (shih pjesën III).

Neni 4

Kur Shteti pritës e nxjerr kompetencën e tij nga Neni 2 i kësaj Konvente, ai ushtron vetëm juridiksion plotësues. Kjo është arsyeja pse të drejtat e ndjekjes të Shtetit kërkues e të Shtetit pritës janë të lidhura ngushtë me njëra-tjetrën. Kjo lidhje e gjen shprehjen në Nenin 4, i cili parashikon se shuarja e të drejtës së Shtetit kërkues pengon ushtrimin e juridiksionit plotësues.

Ky nen i referohet në veçanti amnistisë, faljes dhe modifikimeve pasuese të legjisllacionit sipas të cilave një akt pushon së qeni objekt sanksioni.

Parimi bazë është që kriminaliteti i dyfishtë i kërkuar në momentin e bërjes së kërkesës për procedime do të vazhdojë të jetë një kërkesë absolute në etapa të mëvonshme të procedimeve në Shtetin pritës. Nëse e drejta për dënim pushon në Shtetin kërkues, veprimi pushohet në Shtetin pritës.

Përrjashtim nga ky nen janë kufizimet statutore, me të cilat merret shprehimisht një pjesë tjetër e Konventës.

Neni 5

Ky nen parashikon se Konventa nuk cenon zbatimin e legjisllacionit të brendshëm në asnjë rast kur ky legjisllacion i jep kompetencë juridiksioneve të brendshme për të trajtuar një çështje; shih "Komente të përgjithshme" (paragrafi 31, 8).

Pjesa III : Seksioni 1

Seksioni 1 jep të gjitha rregullat e aplikueshme në rastin e transferimit të procedimeve dhe përcakton kushtet në të cilat mund të parashtrohet një kërkesë për transferim nga pala kërkuese (Nenet 6-8) dhe kur ajo mund të pranohet ose të refuzohet nga Shteti pritës (Nenet 9-12). Nenet e këtij seksioni, të cilat pasojnë njëri-tjetrin në mënyrë sistematike, trajtojnë shqyrtimin e mundësisë dhe të shpejtësisë, së pari, të kërimit të një transferimi procedimesh, dhe, së dyti, pranimin e një kërkesë të tillë.

Neni 6

Paragrafi 1 i jep një Shteti që është kompetent për të ndjekur një vepër penale të kërkojë fillimin e procedimeve kundër autorit të prezumuar të veprës penale nga një Shtet tjetër, nëse Shteti i fundit ka juridiksion të bëjë këtë gjë sipas legjislacionit të tij të brendshëm ose nga Neni 2 i kësaj Konvente. Me fjalë të tjera, ai bën fjalë për veprimin që vë në lëvizje efektet e Konventës ndërmjet të dy Shteteve.

Siç është deklaruar, nuk ka detyrim për një Shtet Kontraktues të kërkojë transferim procedimesh në një Shtet tjetër. Shteteve u kërkohet si rrjedhim, sipas paragrafit 2, të shohin mundësinë e të kërkuarit të marrjes së procedimeve nga një Shtet tjetër, dhe asgjë tjetër më shumë. Gjatë këtij shqyrtimi, duhet të merren parasysh edhe dispozitat e legjislacionit të brendshëm.

Është thujse e pamundur të numërohen të gjithë faktorët dhe që ato të merren parasysh nga autoritetet përgjegjëse në marrjen e vendimeve të tyre. Sa për të dhënë një shembull, varet tërësisht nga rrethanat e caktuara për secilën çështje të shqyrtosh nëse fakti i posedimit të provave duhet parë si më i rëndësishëm se faktin se ekzistojnë mundësi më të mira rehabilitimi në një Shtet tjetër. Gjithsesi, është e rëndësishme që Shtetet të angazhohen në shqyrtimin e kësaj çështje.

Është po aq e pamundur të specifikohet se deri në çfarë pike duhet të merret vendimi në lidhje me këshillimin e të kërkuarit të një Shteti tjetër të marrë procedimet. Normalisht, është e mundur të merret një vendim i tillë para se të fillojnë procedimet; gjithsesi, mund të ketë raste kur këshillimi i transferimit të procedimeve në një Shtet tjetër të mos bëhet i qartë deri vonë. Mbase mund të jetë parashikuar që autoritete kompetente të shqyrtojnë çështjen "sa më shpejt të jetë e mundur". Gjithsesi, kjo shprehje mund të interpretohet se nënkupton se kur zgjidhet çështja, ajo nuk do të ngrihet më në një etapë të mëvonshme. Por, në fakt, mund të ketë raste kur autoritetet përgjegjëse vendosin se nuk është e nevojshme t'i dërgohet një kërkesë një Shteti tjetër më parë, por kur bëhet e qartë situata këshillohet transferimi i procedimeve në një Shtet tjetër.

I lihet çdo Shteti të përcaktojë se cilat autoritete kanë kompetencë të marrin vendimin.

Neni 7

Një ndër kushtet kryesore për transferimin e procedimeve është kushti që rrjedh nga parimi i përgjegjshmërisë së dyfishtë penale.

Në fakt, aplikimi i këtij parimi është më i zakonshëm në fushën e bashkëpunimit ndërmjet Shteteve për çështjet penale, pasi një mbrojtje e përbashkët kundër krimit presupozon se ka përputhje të ligjeve të Shteteve të ndryshme që trajtojnë dënimin e veprave penale, të paktën në lidhje me qëllimet e tyre.

Në fushën e bashkëpunimit ndërkombëtar në çështjet penale, parimi mund të jetë *in abstracto* ose *in concreto*. U ra dakord, për arsye të kësaj Konvente, të shqyrtohet parimi *in concreto*, si edhe në rastin e Konventës për Vlefshmëri Ndërkombëtare të Vendimeve Penale.

Ky kusht plotësohet nëse një vepër që është e dënueshme në një Shtet të caktuar do të kishte qenë e dënueshme dhe në rast se do të ishte kryer në Shtetin pritës, të cilit i është kërkuar të ndjekë të akuzuarin dhe nëse autori i kësaj veprë do të kishte qenë objekt sanksioni sipas legjislacionit në Shtetin pritës. Paragrafi 1 e mbulon këtë nocion pasi i referohet shprehimisht dënimin të atij akti të veçantë, të parë si një kompleksitet i elementeve objektive dhe subjektive, si dhe dënueshmërisë së autorit të veprës.

Ky rregull nënkupton që *nomen juris* jo domosdoshmërisht duhet të jetë identik, pasi ligjet e dy ose më shumë Shteteve nuk pritet të përputhen deri në atë masë sa fakte të caktuara të konsiderohen se përbëjnë patjetër të njëjtën vepër. Plus, karakteri i përgjithshëm i formulimit të klauzolës në fjalë dëshmon se një identitet i tillë, në fakt, nuk është i nevojshëm, çfarë do të thotë që dallimet në klasifikimin ligjor të një veprë janë të parëndësishme kur kemi të bëjmë me kushtet në fjalë.

Faktorë të caktuar, si për shembull, marrëdhëniet ndërmjet autorit të veprës dhe viktimës (kur ato e bëjnë veprën të padënueshme), arsyet e justifikimit ose justifikimit absolut (mbrojtje legjitime, *force majeure* etj.) si dhe kushtet subjektive dhe objektive që e bëjnë një vepër penale të dënueshme merren parasysh në përcaktimin e qëllimit të kushtit të përgjegjësisë penale të dyfishtë.

Kushtet e fundit janë ndërmjet elementëve që përbëjnë veprën; marrëdhëniet ndërmjet autorit të veprës dhe viktimës dhe arsyet e justifikimit ose të justifikimit absolut e zhveshin veprën nga karakteri i saj penal ose autorin e veprës nga përgjegjësia e tij për dënim. Si pasojë, nëse ligji i Shtetit pritës i parashikon këto arsye dhe kushte, ndërkohë që ligji i Shtetit kërkues nuk e bën këtë gjë, nuk ka përgjegjësi të kriminalitetit të dyfishtë në kuptimin konkret, pasi i akuzuari nuk do të kishte qenë objekt dënimi në Shtetin pritës po të kishte kryer të njëjtën vepër atje.

Fjalët në paragrafin 1 "të jetë një vepër penale" përfshijnë dhe cenimin e rendit (*Ordnungssäidrigkeit*).

U takon autoriteteve të Shtetit pritës të vendosin nëse ka përgjegjësi penale të dyfishtë *in concreto*.

Parashikohet në rast dyshimi përse i përket fakteve të përfshira në kërkesë ose dispozitave ligjore të parashikuara se autoritetet përkatëse mund t'u kërkojnë autoriteteve të Shtetit pritës shpjegime ose informacion shtesë (Neni 14).

Kur kërkesa për procedimet përfshin shumë vepra penale dhe njëra prej tyre nuk i plotëson kushtet e përgjegjësisë së kriminalitetit të dyfishtë të përmendura më lart, Shteti pritës mund të refuzojë kërkesën për aq kohë sa ajo lidhet me atë vepër të caktuar.

Qëllimi i paragrafit 2 të këtij Neni lidhet ngushtësisht me lidhjen e akteve të kryera jashtë shtetit me aktet e kryera në territorin një Shteti Kontraktues, p.sh. korrupsioni i një nënpunësi civil të një Shteti kërkues duhet të konsiderohet si një akt korrupsioni kundër integritetit të një nënpunësi të Shtetit pritës. Nëse jo, Shteti kundër interesit të së cilit është kryer vepra, nuk ka mundësi të përdorë asnjëherë mundësinë e transferimit të procedimeve; për më tepër, është e mundur që të mos jetë në interes të autorit të veprës nëse Shteti ku kryhet vepra është i detyruar të bëjë ndjekjen.

Neni 8

Ky nen përfshin rastet në të cilat një Shtet Kontraktues mund të kërkojë marrjen e procedimeve nga një tjetër Shtet Kontraktues.

Paragrafi 1 bazohet në Nenin 6 të Konventës për Vlefshmëri Ndërkombëtare të vendimeve penale, dhe lidhet me nenin 11, i cili jep rastet në të cilat Shteti pritës mund të refuzojë kërkesën.

Kushtet e dhëna në nën-paragrafët (a) to (h) kanë natyrë alternative dhe nuk janë kumulative. Kushtet nuk janë listuar sipas rëndësisë, dhe asnjëri prej tyre nuk ka epërsi për qëllime të Konventës. Ata të gjitha synohet të arrijnë një administrim më të mirë të drejtësisë. Shihni gjithashtu "Komentet e Përgjithshme" (paragrafi 31, 1).

Katër kushtet e para janë objektive në karakter. Gjithsesi, katër kushtet e fundit presupozojnë një vlerësim subjektiv nga Shteti kërkues.

Këto kushte kërkojnë komentet e mëposhtme

Nën-paragrafi (a) : Shprehja "banor i zakonshëm" është pranuar dhe përdorur në konventa të tjera evropiane, si për shembull në Nenin 5 të Konventës për Mbikëqyrje të të Dënuarve me Kusht ose të Liruarve me Kusht. Ai nuk përfshin personat që janë vizitorë në Shtetin pritës. Përfshirja e këtij nën-paragrafi në nen është në përputhje me qëllimet e ligjit modern penal: të zbatojë sanksionin në rast të dënimit, duke i kushtuar vëmendje rehabilitimit social të personit të përfshirë. Rehabilitimi lehtësohet shumë nëse personi i dënuar lejohet, ndërkohë që vuan dënimin, të jetojë në ambiente kombëtare dhe kulturore të cilat janë të njohura për të dhe mbetet në kontakt me familjen e tij.

Nën-paragrafi (b): Shqetësimi për të lehtësuar rehabilitimin theksohet dhe në këtë dispozitë. Megjithatë lidhjet e një personi me Shtetin, nënshtetas i të cilit është ai nuk janë gjithnjë shumë të ngushta, ato janë shpesh më të forta se lidhjet e një punëtori emigrant me shtetin në të cilin ai/ajo ka kryer veprën. Shteti i nënshtetësisë së një personi nuk është gjithnjë i njëjtë me Shtetin e origjinës. Shteti i origjinës, mund të jetë, për shembull, Shteti në të cilin personi i dënuar ka kaluar pjesën më të madhe të jetës së tij dhe, si rrjedhim, e njeh më mirë mënyrën e jetesës e kushtet atje. Personat që kanë ndryshuar nënshtetësi kohët e fundit mund të kenë lidhje më të qëndrueshme me Shtetin e origjinës se me Shtetin e nënshtetësisë së tyre të re. Nënshtetasit nuk do të ekstradohen nga shumica e Shteteve Anëtare, kështu që transferimi i procedimeve mund të jetë një mundësi. Për këto arsye, është e rëndësishme që në këtë paragraf t'i referohemi si Shtetit të nënshtetësisë dhe Shtetit të origjinës.

Nën-paragrafi (c): prapë me synimin e lehtësimit të rehabilitimit, ky nën-paragraf parashikon zbatimin e sanksioneve të njëpasnjëshme. Nëse personi i akuzuar është i burgosur ose do të burgoset në Shtetin pritës, mund të konsiderohet e

këshillueshme dhe në interes të administrimit të duhur të drejtësisë dhe të efektivitetit të trajtimit transferimi i proceseve gjyqësore, pasi një proces trajtimi i planifikuar me kujdes i ndjekur nga një Shtet i vetëm ka të ngjarë të prodhojë më shumë rezultate premtuese se dy procese të ndara të pakoordinuara trajtimi të realizuara në dy Shtete të ndryshme.

Nën-paragrafi (d): Ky nën-paragraf lidhet me të njëjtën situatë për të cilën flet nën-paragrafi (e), por flet për një etapë më të hershme të proceseve gjyqësore. Kjo dispozitë ka si synim të mënjanojë zhvillimin e dy procedimeve për të njëjtën vepër dhe të kombinojë procedimet për vepra të ndryshme.

Nën-paragrafët (e) dhe (f): Këto dispozita lidhen me situata kur vlerësimi i fakteve nga Shteti kërkues çon në përfundimin se qëllimet e drejtësisë arrihen në mënyrë më efektive dhe më të lehtë nëpërmjet procedimeve të përfunduara në një tjetër shtet. Ky përfundim mund të ndikohet nga prania e provave në Shtetin e fundit, prania atje e dëshmitarëve kryesorë ose e ekspertëve që thirren për të dhënë mendim në lidhje me personalitetin e të akuzuarit dhe të dhënat e tij të mëparshme, aksesit më i madh i dokumenteve përkatëse ose nevoja për të vizituar skenën, ose përsëri, mundësitë më të mira për rehabilitimin e të akuzuarit, nëse ai është dënuar.

Nën-paragrafi (g): Dispozita reflekton parimin e përgjithshëm që vendimet e marra në mungesë duhet të shmangen dhe thekson nevojën e garantimit të një procesi të drejtë gjyqësor, me mbrojtjen e një avokati, të çdokujt që është i akuzuar. Në këto rrethana, një Shtet që është Shteti kompetent për të ndjekur çështjen, por që nuk mund të garantojë praninë e të akuzuarit në seancë para gjykatës kompetente, ka të drejtë t'i kërkojë Shtetit banor i të cilit është i akuzuari të kryejë procedimet.

Qëllimi i nën-paragrafit (h) është të sigurojë që një vendim nuk do të mbetet në një letër të vdekur si rezultat i pamundësisë së zbatimit të tij për shkak se personi i dyshuar është në territorin e një Shteti tjetër. Pra, në këtë mënyrë është e domosdoshme dhe në interes të drejtësisë që t'i lejohet një Shteti të transferojë procedimet në një fazë më të hershme në një Shtet ku mund të merret edhe mund të zbatohet një vendim që. Përderisa transferimi i procedimeve në një fazë të hershme siguron tërësinë e proceseve dhe zbatimit, preferohet të kërkohet zbatimi i vendimit penal. Si pasojë, nën-paragrafi (h) do të jetë ende i rëndësishëm dhe pas hyrjes në fuqi të Konventës për Vlefshmëri Ndërkombëtare të Vendimeve Penale,

Paragrafi 2 ka si synim të mbulojë rastet kur personi i dyshuar është dënuar me vendim përfundimtar në Shtetin Kontraktues.

Në rast të tillë, një Shtet Kontraktues mund t'i kërkojë një Shteti tjetër Kontaktues të ndërmarrë procedimet nëse plotësohen tri kushtet e mëposhtme:

1. nëse Shteti kërkues nuk është vetë në gjendje të zbatojë vendimin edhe kur ka burime për ekstradim;
2. nëse Shteti pritës nuk pranon parimin e zbatimit të vendimeve penale të dhëna nga Shtete të tjera ose refuzon zbatimin e vendimit të marrë;
3. nëse shkaktohet një ose më shumë nga kushtet e dhëna në paragrafin 1.

Qëllimi i këtij paragrafi është të parandalojë personin e dyshuar nga shmangia e dënimit për një akt të kryer prej tij, për shkak se Shteti kërkues nuk është në gjendje të zbatojë një vendim të marrë në territorin e tij, ose të sigurojë zbatimin e këtij vendimi në një Shtet tjetër.

Neni 9

Neni 9 (1) parashikon se autoritetet kompetente të Shtetit pritës shqyrtojnë kërkesën për procedime. Theksohet se këto autoritete janë të detyruara të shqyrtojnë vetëm kërkesën dhe të vendosin për veprimet që duhen marrë për të. Referenca për ligjin e Shtetit pritës e lë të hapur për Shtetet të parashikojnë në të drejtën e tyre të brendshme nëse shqyrtimi do të kryhet nga një autoritet administrativ apo një autoritet gjyqësor.

Ky shqyrtim i bën të mundur Shtetit pritës të vendosë duke zbatuar kriteret e parashikuara në Nenin 10 nëse nuk do të merren veprime për kërkesën në rrethanat e kufizuara të parashikuara në Nenin 11. Edhe kur autoritetet kanë vendosur të marrin veprime për kërkesën, ata janë të lirë të vendosin nëse duhet të ndërmerren procedime në lidhje me veprën penale të kryer jashtë shteti. Referenca për ligjin të Shtetit pritës shpjegohet më lart, për shkak të mos ndërhyrjes në parimin e mundësisë/oportunitetit që zbatohet për proceset penale kur ky parim njihet nga ligji.

Paragrafi 2 lidhet me proceset penale që kryhen në Shtetin pritës para një autoriteti administrativ. Këtu duhet të përmendet sistemi gjerman, pasi Republika e Gjermanisë është pionierja e një sistemi shumë të zhvilluar të procedurës penale administrative në Evropë.

Që prej vitit 1952, legjislacioni në Republikën Federale të Gjermanisë bën dallimin ndërmjet veprave penale (*Straftaten*) dhe shkeljeve të rregulloreve, ku e para është e dënueshme me anë të sanksioneve (duke përfshirë dhe dënimet me burgim) dhe e dyta lidhet vetëm më sanksione materiale (*Geldbussen*), të cilat nuk i vënë asnjë stigmë morale personit në fjalë dhe nuk e etiketojnë atë si autor krimi.

Gjithsesi, veprat penale dhe shkelja e rregulloreve kanë të përbashkët një lloj të veçantë sjelljeje të paligjshme që është e dënueshme nga Shteti në interes të mbrojtjes së ligjit. Të dyja llojet e shkeljeve formojnë pjesë të së drejtës penale në kuptimin tradicional: të vetmet akte të konsideruara si shkelje të rregulloreve që prej vitit 1952 janë ato akte të cilat me parë kanë qenë të dënueshme si akte të vogla ose akte riedukuese.

Veprat penale dhe shkeljet e rregulloreve trajtohen si kategori të veçanta për shkak se duket e paarsyeshme që një sjellje e caktuar që nuk është moralisht e qortueshme, por që duhet, në interes të publikut, të jetë e dënueshme (p.sh. veprat që lidhen me parkimin) në të njëjtën mënyrë si një vepër penale, si për shembull një vrasje, vjedhje ose dëshmi e rreme. Në dallimin nga shkeljet e rregulloreve, veprat penale lidhen me sjelljen e dënueshme morale, duke forcuar në këtë mënyrë efektin e vendimeve penale. Ky dallim ka dhe avantazhin se për shkak të sanksioneve më të pakta të zbatueshme, shkeljet e rregulloreve mund të dënohen nga një autoritet administrativ në procese gjyqësore të thjeshtësuara ose të përsheptuara. Si rezultat, autoritetet gjyqësore çlirohen nga një numër i madh i çështjeve të parëndësishme.

Personi që shpallet fajtor për shkeljen e një rregulloreje mund të mos e pranojë vendimin e dhënë nga autoriteti administrativ, dhe çështja mund t'i dërgohet autoriteteve gjyqësore (gjykatave të zakonshme).

Ekzistenca e një sistemi të tillë në një ose më shumë Shtete Kontraktuese ngre pyetjet e mëposhtme:

(a) A mund të kërkohet transferimi kur vepra penale është objekt i procedimeve administrative në Shtetin kërkues, por është objekt i procedimeve gjyqësore në Shtetin pritës?

(b) A mund të kërkohet transferimi kur një vepër është objekt i procedimeve gjyqësore në Shtetin kërkues dhe i procedimeve administrative në Shtetin pritës?

(c) Në rastin e fundit, a është i detyruar Shteti kërkues të njohë efektet që rrjedhin nga vendimi i autoritetit administrativ i Shtetit pritës?

Konventa i jep përgjigje pohuese këtyre pyetjeve. Gjithsesi, një Shtet Kontraktues, mund të bëjë një rezervim, nëpërmjet të cilit ai deklaron se refuzon kërkesën për procedime gjyqësore për një akt, sanksioni për të cilin, në përputhje me legjislacionin e tij të brendshëm, vendimi caktohet nga një autoritet administrativ. Sigurisht, ky rezervim është i zbatueshëm për çdo vepër penale siç përcaktohet në Nenin 1 (a) të Konventës, duke përfshirë dhe veprat penale të përfshira në Shtojcën III.

Paragrafi 2 i Nenit 9 parashikon një detyrim të Shtetit pritës të informojë Shtetin kërkues për faktin që, sipas sistemit ligjor të Shtetit pritës, vepra është e dënueshme nga një autoritet administrativ. Ky detyrim mund të komplikojë dhe mund të vonojë procedimet në mënyrë të panevojshme, kur një sistem i tillë është i aplikueshëm për një numër të madh veprash penale. Si pasojë, paragrafi 3 u jep Shteteve mundësinë e bërjes së një deklaratë të përgjithshme dhe të mëparshme në lidhje me detajet e sistemit të tyre administrativ penal. Sekretariteti të Përgjithshëm të Këshillit të Evropës i kërkohet, sipas Nenit 46, të njoftojë të gjitha Palët Kontraktuese për këtë gjë.

Pas dhënies së informacionit sipas parashikimit të paragrafit 2, Shteti kërkues i jep atij të drejtën e tërheqjes së kërkesës nëse nuk dëshiron që çështja të trajtohet nga një autoritet administrativ. Rezulton se Shteti pritës duhet të presë për një kohë të arsyeshme para se të marrë një vendim për kërkesën, në mënyrë që Shteti kërkues të ketë mundësi reale për të tërhequr kërkesën e tij.

Neni 10

Ky nen jep arsyet e mos marrjes së veprimit për një kërkesë për procedime. Një kërkesë e tillë duhet absolutisht të refuzohet kur nuk ka përgjegjshmëri penale të dyfishtë (Neni 7 (1)), kur ndjekja e të akuzuarit është në kundërshtim me parimin e njohur gjerësisht të *ne bis in idem* (Neni 35) dhe kur afati kohor për të marrë procedimin ka përfunduar në datën e kërkesës në Shtetin kërkues. Një tjetër arsye që është absolutisht shumë e rëndësishme i referohet kërkesës, e cila duhet të bëhet në përputhje me dispozitat e Konventës që trajtojnë të drejtën e shtetit kërkues për të paraqitur një kërkesë. Një gabim i madh forme ose përmbajtje e bën të tepërt çdo shqyrtim për thelbin e kërkesës. Këto të gjitha formojnë pengesa domethënëse për transferimin dhe mund të identifikohen dhe pa një shqyrtim të detajuar të kërkesës.

Neni 11

Ky nen jep arsyet e refuzimit opsional.

Nën-paragrafi (a) i jep të drejtë Shtetit pritës të vërë në diskutim arsyet faktike ose ligjore të dhëna nga Shteti kërkues për të justifikuar kërkesën e tij për procedime. Kjo dispozitë lidhet me Nenin 8 në tërësi, dhe jo vetëm me elementët subjektive të atij Neni.

Nën-paragrafi (b) lidhet me rastin kur një person i akuzuar nuk është banor i rregullt në Shtetin pritës. Në këto rrethana, një ndër konsideratat në të cilat bazohet sistemi i krijuar nga Konventa shpesh nuk mund të plotësohet, përkatësisht shqetësimi për të lehtësuar rehabilitimin social të personave të dënuar. Nëse lidhjet e nevojshme ndërmjet atij dhe rehabilitimit social të Shtetit pritës nuk janë të pranishme, është e justifikueshme të refuzohet fillimi i procedimeve në atë Shtet.

Nën-paragrafi (c) lidhet me personat të cilët nuk janë nënshtetas të Shtetit pritës dhe që në kohën e veprës penale nuk kanë qenë banorë të zakonshëm të atij Shteti. Këto dy kushte janë kumulative. U ra dakord se Shteti pritës ka të drejtë të refuzojë ndjekjen e personave të tillë edhe në rast se ata kanë qenë banorë të zakonshëm të atij shteti në kohën e kërkesës.

Nën-paragrafi (d) : Natyra e veprës penale futet në lojë në raste të veprave politike, puro ushtarake dhe fiskale. Përderisa ka një tendencë të qartë kundër dhënies së një efekti ndërkombëtar dënimit të këtyre veprave, Shteti pritës gëzon të drejtën e refuzimit të kërkesës. Vepra të tilla penale ndonjëherë kryhen nën ndikimin e një emocioni të fortë dhe në rrethana të vështira për gjykim në Shtete të tjera. Kjo është arsyeja për refuzim sistematik të ekstradimit për vepra penale politike ose puro ushtarake dhe për refuzimin e zakonshëm të ekstradimit për vepra penale tërësisht fiskale.

Ky nen nuk përjashton veprat penale të një natyre fetare; u mendua si e preferueshme, në këndvështrimin e qëllimeve dhe vlerave të ndryshme që aplikohen në këtë sferë, që t'i lejohet çdo Shteti të shprehë rezervë (Shtojca I).

Nën-paragrafi (e) është i ngjashëm me Nenin 3 (2) të Konventës Evropiane për Ekstradimin, dhe lidhet me sigurimin se nuk ka konflikt ndërmjet detyrimeve sipas kësaj Konvente dhe sipas konventave në fushën e të drejtave të njeriut.

Nën-paragrafët (f) dhe (g): Shihni "Komentet e përgjithshme" (paragrafi 31, 6).

Sipas këtij nën-paragrafi (h) Shteti pritës mund të refuzojë marrjen e procedimeve që i transmetohen nga Shteti kërkues nëse kompetenca e këtij të fundit në çështje nuk mbështetet në parimin e territorialitetit. Kjo ndodh nëse vepra në fjalë është kryer në një territor të ndryshëm nga territori i Shtetit kërkues.

Nën-paragrafi (i) : Respektimi i angazhimeve ndërkombëtare është një detyrim absolut i marrëdhënieve ndër-shtetërore. Përmendet shprehimisht në Konventë në mënyrë që të theksohet se: detyrimi është në përputhje me sistemin aktual të detyrimeve ndërkombëtare dhe se ai është pjesë e tyre. Konventa Evropiane e të Drejtave të Njeriut ka një rëndësi të madhe në këtë aspekt. Neni 6 i kësaj Konvente parashikon disa rregulla të zbatueshme për procedimet penale dhe nënkupton se transferimi i procedimeve nuk çon në përkeqësimin e pozicionit ligjor të personit të akuzuar. "Sipërmarrjet ndërkombëtare" lidhen gjithashtu me

pamundësinë për të ngritur akuza kundër një personi që ka imunitet diplomatik (imuniteti parlamentar bie nën nën-paragrafin e mëposhtëm).

Nën-paragrafi (j) : Është pa dyshim shumë e rëndësishme të merren parasysh parimet thelbësore të sistemeve të brendshme ligjore të Shteteve anëtare, pasi do të ishte absurde që ndjekja të bëhej e detyrueshme nëse ajo do të ndërhynte, në çfarëdolloj mënyre, në ligjet kushtetuese dhe themelore të Shtetit pritës të procedimeve.

Respektimi i këtyre parimeve themelore që theksojnë legjislacionin e brendshëm përbën për çdo Shtet një detyrim që ka përparësi, e të cilin ai (Shteti) nuk mund ta shmangë. Si rrjedhim është detyrë e organeve të Shtetit pritës se ky kusht realizohet në praktikë. Kjo klauzolë, në të cilën përdoret qëllimisht shprehja e përgjithshme "parimet bazë të sistemit ligjor" merr parasysh çështje të veçanta të papërputhshmërisës, nëpërmjet referencës, së karakteristikave të dallueshme të legjislacionit të çdo Shteti, pasi është e pamundur të numërohen çështjet individuale në rregulloret e përgjithshme.

Nën-paragrafi (k) : Është e qartë se shkeljet e rregullores që mund të justifikojnë refuzimin e pranimit nuk lidhen me gabimet e formës që e pengojnë Shtetin pritës të marrë masa për kërkesën (shih komentet për Nenin 10 më lart), por ato më tepër lidhen me shkeljen e rregullave të parashikuara në Seksionin 2 të Pjesës III të kësaj Konvente. Për më tepër, është e qartë se duhet të ketë shkelje thelbësore për të cilat Konventa nuk ka parashikuar një zgjidhje (si në rastin të cilit i referohet Neni 14).

Neni 12

Pranimi nga Shteti pritës i kërkesës për procedime nuk është i parevokueshëm. Mund të ndodhë që të dalin në dritë fakte të reja që vënë në dyshim plotësinë e vendimit fillestar gjatë procedimeve në atë Shtet. Neni 12 (1) kërkon që Shteti pritës, në raste të tilla, të tërheqë pranimin e tij kur vë re se prania e një situatë a e një situatë tjetër të dhënë në Nenin 10, dhe Nenin 12 (2) i jep të drejtë këtij Shteti të bëjë këtë gjë kur procedimet çojnë në gjykim *in absentia* ose çojnë në një vendim që Shteti në fjalë nuk është në gjendje të zbatojë ose kur del në pah një ndër arsytet për refuzim të përmendura në Nenin 11. Termi "gjykata" në paragrafin 2 (b) të Nenit 12 përfshin dhe autoritetet kompetente administrative. Nën-paragrafi i tretë e bën të qartë se të dy Shtetet mund të bien gjithnjë dakord për një ritransferim në Shtetin kërkues.

Një tërheqje e tillë ka efektin e rihënies së të drejtës së ndjekjes penale dhe të zbatimit Shtetit kërkues (Neni 21, 2 (c)).

Ligji kombëtar rregullon detajet e procedurës së revokimit të cilës i referohet ky nen.

Pjesa III : Seksioni 2

Neni 13

Rregulli që kërkon që kërkesat t'i dërgohen me shkrim (paragrafi 1) njihet gjerësisht nga konventat në fusha të ngjashme (cf. Neni 14 (1) i Konventës Evropiane për Dënimet e Veprave të Trafikut Rrugor dhe Neni 26 (1) i Konventës Evropiane për Mbikëqyrjen e të Dënuarve me Kusht ose Të Liruarve me Kusht).

Nuk thuhet se kërkesa duhet të përmbajë datën, megjithëse data, sipas Nenit 10 (c) është e rëndësishme. Presupozohet se një kërkesë zyrtare për transferimin e procedimeve duhet të përmbajë gjithmonë datën. Nëse jo, Shteti pritës ka të drejtë, sipas Nenit 14, të kërkojë informacion në lidhje me të.

Paragrafi 1 parashikon gjithashtu se, si rregull i përgjithshëm, shkëmbehen komunikime ndërmjet Ministrive të Drejtësisë së Shteteve përkatëse. Shkëmbimi i drejtpërdrejtë i komunikimeve ndërmjet autoriteteve kompetente është i mundur ndërmjet shteteve palë sipas kësaj Marrëveshje.

Paragrafi 2 i korrespondon Nenit 15 (3) të Konventës Evropiane për Dënimin e Veprave të Lidhura me Trafikun Rrugor me Nenin 27 (3) të Konventës Evropiane për Mbikëqyrjen e të Dënuarve me Kusht ose të Liruarve me Kusht, dhe me Nenin 15 (2) të Konventës Evropiane për Vlefshmëri Ndërkombëtare të Vendimeve Penale. Transmetimi i komunikimeve nëpërmjet INTERPOL-it bëhet pa cenuar parimet e dhëna në paragrafin 1.

Në kohën e hartimit të Nenit 15 të Konventës Evropiane për Dënimin e Veprave të Trafikut Rrugor dhe Neni 27 i Konventës Evropiane për Mbikëqyrjen e të Dënuarve me Kusht ose të Liruarve me Kusht konsiderohej më e preferueshme, si edhe në rastin e Konventës Evropiane për Vlefshmërinë Ndërkombëtare të Vendimeve Penale, që çdo Shtet, nëpërmjet deklaratës që i drejtohet Sekretarit të Përgjithshëm të Këshillit të Evropës, të zbatojë rregulla të ndryshme më mirë se të ofrojë marrëveshje ndërmjet Shteteve Kontraktuese për komunikim të drejtpërdrejtë të autoriteteve përgjegjëse. Kjo lidhet në veçanti me Shtetet të cilat për arsye kushtetuese ose arsye të tjera janë të detyruar të insistojnë të përdorin kanalet diplomatike.

Paragrafi 3 i Nenit 13 flet për të njëjtin sistem, gjithsesi, pa përjashtuar marrëveshjet për komunikim të drejtpërdrejtë. Termi "rregulli ... tjetër" nuk aplikohet për kërkesën e bërjes me shkrim të kërkesës për procedime.

Neni 14

Ky nen korrespondon me Nenin 16 të Konventës Evropiane për Dënimin e Veprave të Trafikut Rrugor dhe Nenin 28 të Konventës Evropiane për Mbikëqyrjen e të Dënuarve me Kusht ose të Liruarve me Kusht. Për komente më të detajuara, shih Nenin 15.

Neni 15

Ky nen lidhet me dokumentet që duhet të shoqërojnë kërkesën.

Në lidhje me thelbin, paragrafi 1 korrespondon me Nenin 14 (2) dhe (3) të Konventës Evropiane për Dënimin e Veprave të Trafikut Rrugor dhe Nenin 26 (2) dhe (3) të Konventës Evropiane për Mbikëqyrjen e të Dënuarve me Kusht ose të Liruarve me Kusht.

Ndërkohë që nenet e përmendura në fund përmbajnë një listë të detajuar të dokumenteve të nevojshme, u pa e dobishme të hartohej Neni 15 i Konventës aktuale me terma sipërfaqësorë duke përdorur fjalët "dhe të gjitha dokumentet e tjera të nevojshme". Arsyeja për këtë formulim është pamundësia për të gjetur terma të përgjithshëm për të përcaktuar dokumentet të cilat mund të jenë të nevojshme për procedimet. Normalisht nuk është e vështirë për një Shtet kërkuar të parashikojë, në çdo rast specifik, se cilat dokumente do të dërgohen.

Kur Shteti pritës dëshiron të marrë dokumente më të plota, kërkesa e tij duhet të plotësohet. Kjo dispozitë duhet të shqyrtohet në lidhje me Nenin 14, sipas të cilit duhet të dërgohet një kërkesë për informacion të tillë shtesë siç gjykohet e nevojshme. Si burim i fundit, i takon Shtetit pritës të gjykojë se çfarë informacioni është i nevojshëm për çdo rast specifik.

Pjesa e parë e paragrafit parashikon se të gjitha dokumentet e nevojshme duhet të shoqërojnë kërkesën. Ajo lidhet me masat e përkohshme që duhet të merren më Shtetin pritës: në veçanti, ndalimin në pritje të dënimit. Masa të tilla janë të nevojshme nëse autori i prezumuar i veprës ose i dyshuari dëshirojnë të pengojnë ose të fshehin dokumentet thelbësore për vërtetimin e fakteve. Shpesh ka arsye që detyrojnë veprimin e shpejtë në situata të tilla dhe Shteti kërkues mund ta ketë të pamundur të respektojë rregullin e përgjithshëm të Nenit 15.

Si pasojë, kërkesa për procedime mund t'i dërgohet Shtetit pritës pa dokumentet e nevojshme mbështetëse.

Dokumentet duhet t'i dërgohen autoritetit që përmendet në Nenin 13 ose që përmendet në marrëveshjen e përfunduar ndërmjet Shteteve të përfshira.

Paragrafi 2 duhet të lexohet në lidhje me Nenin 21 (1), i cili parashikon se deri në njoftimin e vendimit të Shtetit pritës për kërkesën për procedime, Shteti kërkues ruan të drejtat e tij për të ndërmarrë të gjitha hapat e nevojshme në lidhje me procedimin. Nuk është e nevojshme të thuhet se meqenëse kërkesa për procedime nuk përmend hapa të tjerë që duhet të merren, Shteti kërkues e informon Shtetin pritës në përputhje me procedurën që parashikohet në Nenin 13.

Neni 16

Ky Nen korrespondon me dispozitat e Nenit 18 të Konventës Evropiane për Dënim të Veprave të Trafikut Rrugor.

Vendimi i marrë si rezultat i procedimeve i duhet komunikuar Shtetit kërkues. Një klauzolë në Nenin 18 në lidhje me këtë vendim, përbën në mënyrë të shprehur përjashtim nga rregullat e zakonshme për përkthimin e dokumenteve. Ekspertët ishin të mendimit se puna, shpesh e konsiderueshme, për përkthimin e vendimeve nuk ishte e justifikuar për çështjen aktuale.

Shteti kërkues informohet për çdo shkëputje procedimesh dhe i merr dokumentet që lidhen me rezultatin përfundimtar të procedimeve të tilla, nëse ka, qoftë dhe një heqje ose një vendim gjykate. Në përgjithësi është e rëndësishme për këtë Shtet të marrë informacion në praktikë në Shtetin pritës në mënyrë që të jetë në gjendje të këshillojë viktimën e veprës penale dhe të marrë parasysh një vendim të huaj për qëllim të përcaktimit të recidivizëm.

Neni 17

Qëllimi pas kësaj kërkesë është që autoritetet e Shtetit pritës të informojnë personin e dyshuar për kërkesën për procedime kundër tij, dhe që personi i dyshuar të ketë të drejtë të dëgjohet, në çdo rast, për të paraqitur pikëpamjet e tij, të cilat i konsideron të arsyeshme para marrjes së një vendimi. Në anën tjetër, kjo dispozitë është hartuar si rezultat i nevojës për të respektuar të drejtat e individit për të mbrojtur veten, përderisa vendimi – edhe kur është brenda kuadrit të autoritetit administrativ – mund të ndikojë rezultatin e procedimeve penale në një nivel konsiderueshëm; nga ana tjetër, ai (neni) është hartuar për

të trajtuar nevojën për informacion nga Shteti kërkues, dhe, sipas rastit, kundërshtimin e personit të përfshirë në mënyrë që të shmanget sa më shumë të jetë i mundur rreziku i vendimeve të bazuar në prova të gabuara, të cilat mund të çojnë më vonë në një etapë tjetër të tërheqjes së pranimit (shih Nenin 12, (2) (b)).

U konsiderua e panevojshme të ofrohen të njëjtat kërkesa kur Shteti pritës ka kompetencë fillestare.

Neni 18

Dispozitat e këtij Neni korrespondojnë me dispozitat e Nenit 19 të Konventës Evropiane për Mbikëqyrjen e të Dënuarve me Kusht e të Liruarve me Kusht. Ky nen thekson parimin që dokumentet e lidhura me zbatimin e kësaj Konvente nuk duhet të përkthehen. Një Shtet, gjithsesi, me anë të një deklaratë të shprehur, mund të kërkojë përkthime të këtyre dokumenteve. Ai nuk mund të insistojë kurrë për përdorimin ekskluziv të gjuhës së tij, në përjashtim të rasteve kur qëllon se gjuha e Shtetit rastis të jetë gjuhë zyrtare e Këshillit të Evropës. Nëse Shteti pritës nuk e ka specifikuar se cila nga këto gjuhë zyrtare duhet të përdoret, Shteti kërkues është i lirë të zgjedhë çdonjërin nga këto gjuhë që preferon. Gjithsesi, ai (shteti) duhet të pengohet nga të përdorurit të një gjuhe jo zyrtare që është gjuha e Shtetit pritës, nëse kjo zgjidhje është më e thjeshtë për autoritetet e tij. Shtetet e tjera janë të hapur të zbatojnë rregullat e reciprocitetit. Dispozitat në lidhje me përkthimin e dokumenteve që përfshihen në marrëveshje ndërmjet Shteteve Kontraktuese nuk cenohen. Përkthimet nuk e bëjnë të tepërt dorëzimin e dokumenteve origjinale.

Megjithëse teksti i këtij Neni dallon nga dispozita e Nenit 19 të Konventës së Vlefshmërisë Ndërkombëtare të Vendimeve Penale, nuk ka ndryshim thelbi. Dallimi ka të bëjë me një teknikë hartimi të përmirësuar dhe më eksplicite.

Neni 19

Neni korrespondon në thelb me Nenin 20 të Konventës Evropiane për Dënim të Veprave të Trafikut Rrugor dhe Nenin 17 të Konventës Evropiane për Ndhimë të Ndërsjellë Juridike në Çështjet Penale.

Specifikohet se dokumentet e transmetuara duhet të jenë të vërtetuara. Është e mjaftueshme që autoriteti kompetent i Shtetit që i dërgon këto dokumente të sigurohet se këto dokumente janë lëshuar në përputhje me rregullat që janë në fuqi në atë Shtet.

Neni 20

Ky nen korrespondon me Nenin 14 të Konventës Evropiane për Vlefshmërinë Ndërkombëtare të Vendimeve Penale.

Specifikohet se Shtetet Kontraktuese mund të mos pretendojnë rimbursimin e shpenzimeve që mund të dalin nga zbatimi i kësaj Konvente.

Pjesa III : Seksioni 3

Neni 21

Efektet e një kërkesë për procese penale për Shtetin kërkesë specifikohen në Seksionin 3.

Nga momenti i paraqitjes së kërkesës së tij për procedime, pra, sipas kësaj Konvente, nga data e dërgimit të kërkesës, Shtetit kërkesë i kërkohej, sipas Nenit 21 (1), të frenohet nga fillimi i procedimeve ose të përfundojë procedimet që ka filluar. Përderisa për shqyrtimin e kërkesës Shteti pritës, sipas Neneve 9 dhe 11, i dihet një kohë e caktuar, dhe përderisa zor se ajo është kohë e arsyeshme nga pikëpamja e Shtetit kërkesë ose e personit që është i interesuar të ndalojë vijimësinë e të tërë procedimeve, parashikohet se Shteti kërkesë mund të marrë çdo hap në lidhje me procedimin, pa e çuar çështjen në gjykatë për shqyrtim. Kjo do të thotë se Shteti kërkesë nuk mund të japë një vendim për çështjen, dhe as nuk mund të bëjë përgatitjen për dëgjimin në gjykatë të dëshmitarëve dhe të ekspertëve. Nga ana tjetër nuk është e ndaluar të merret në pyetje i akuzuari nga autoriteti hetues, të sekuestrohen objekte të vjedhura dhe të merren hapat e nevojshme për t'u ruajtur provat. Hapat e marra gjatë kësaj periudhe përbëjnë një formë ndihme të ndërsjellë ligjore në interesat e përbashkët të të dy Shteteve të përfshira.

Paragrafi 2 i rikthen Shtetit kërkesë të gjitha të drejtat që i ishin mohuar nga kërkesa që iu bë Shtetit pritës, nëse, për një ndër shkaqet e dhëna, ky i fundit nuk e ndjek të akuzuarin ose nëse Shteti kërkesë e tërheq kërkesën para Shtetit pritës dhe e informon atë për vendimin për të marrë veprime për kërkesën. Për shembull, një vendim për të mos ndjekur ose për të mos ndërprerë procedimet pavarësisht nga arsyet e vendimit, bazuar, për shembull, në mungesën e provave ose parimin e mundësisë, nuk e pengon të drejtën e procedimeve për t'ju kthyer Shtetit kërkesë.

Del nga nën-paragrafi (e) se e drejta e ndjekjes i kthehet Shtetit kërkesë nëse ai e tërheq kërkesën në çdo kohë para se Shteti pritës të njoftojë për një vendim për të marrë veprim për kërkesën. Kur i komunikohet ky vendim Shtetit kërkesë, e drejta e atij Shteti për ndjekje mund t'i kthehet atij vetëm nëse ka një marrëveshje ndërmjet të dy shteteve për këtë gjë, sipas paragrafit 2 (c) të Nenit 12.

Neni 22

Sic u tha dhe më lart, (shih Nenin 21) shqyrtimi i kërkesës në Shtetin pritës mund të kërkojë ca kohë. Supozoni që kërkesa për procedime është bërë pak para skadimit të afatit kohor dhe që Shteti pritës vendos të mos marrë veprime për të refuzuar ose për të pranuar kërkesën, dhe në kohën kur i bëhet i ditur Shtetit kërkesë vendimi i Shtetit pritës për lërkesën, vetë Shteti kërkesë do të ndalohet nga kufizimet statutoare për fillimin e procedimeve vetë. Në mënyrë që të ndreqë këtë situatë, Neni 22 parashikon një zgjatje përjashtimore për procedime prej gjashtë muajsh. Të paktën ai sigurisht përfshin detyrimin moral të Shtetit pritës që të vendosë gjatë kësaj periudhe. Shihni 'Komente të përgjithshme' (paragrafi 31, 6). Është parashikuar mundësia e shprehjes së rezervës për këtë nen.

Pjesa IV : Seksioni 4

Neni 23

Ky nen lidhet me kufizimet kohore për procedimet në Shtetin pritës. Në këtë Shtet, kërkesa për procedime për të njëjtat arsye çon në zgjatjen e afatit kohor prej gjashtë muajsh, por vetëm nëse ky Shtet nuk ka kompetencë

fillestare/origjinale. Shihni dhe "komentet e përgjithshme" (paragrafi 31, 6). Parashikohet mundësia e shprehjes së rezervës dhe për këtë nen.

Neni 24

Ky nen merret me procedimet që varen në depozitimin e një ankese nga pala e dëmtuar. Shih "Komentet e Përgjithshme" (paragrafi 31, 7).

Duhet të bëhet e qartë se një ankesë e depozituar në mënyrë të ligjshme në Shtetin kërkues ka të njëjtën vlefshmëri si një ankesë e ligjshme në Shtetin pritës, dhe në rast se rregullat janë të ndryshme; për shembull, nëse afati kohor është 6 muaj ne Shtetin kërkues, dhe tre muajt në Shtetin pritës, një ankesë e depozituar në Shtetin e parë pas katër muajsh konsiderohet si e depozituar në mënyrë të vlefshme për qëllime të proceseve gjyqësore ne Shtetin e dytë.

Procedimet private janë përjashtuar nga qëllimi i Konventës. Ankesat në kuptimin e këtij neni i referohen gjithashtu autorizimit për të sjellë procedime.

Paragrafi 2 i këtij neni i referohet rastit kur ankesa është e nevojshme vetëm ne Shtetin pritës. Ndërhyrja e prokurorit publik në procedime justifikohet nga interesi publik i demonstruar nga kërkesa për transferim.

Sistemi i parashtruar ne këtë nen është i ndryshëm nga sistemi i Nenit 6 të Konventës Evropiane për Dënimin e Veprave të Trafikut Rrugor. Ky dallim ka ardhur nga dëshira për të lehtësuar transferimin duke lejuar marrjen e procedimeve, në përjashtim të rasteve kur kundërshton pala e dëmtuar. Veprimet pozitive nga ana e tij nuk janë më të nevojshme, por ai merr të drejtën e përmirësimit të vetos nëse mendon s për një arsye ose për një tjetër procedimet në një Shtet pritës janë të padëshirueshme. Nëse ai nuk ndërmerr asnjë veprim, procedimet ndërmerren normalisht. Me fjalë të tjera, heshtja e palës së dëmtuar merret si pëlqim.

Neni 25

Ky nen merret me ligjin e zbatueshëm në Shtetin pritës për qëllim të përcaktimit të sanksionit. Ai merr parasysh përfundimet për zbatimin e të drejtës së huaj të miratuar në vitin 1961 nga Konferenca e Lisbonës për Asocim Ndërkombëtar të së Drejtës Penale.

Sipas Nenit 25, pa asnjë kufizim të vendosur nga kjo Konventë, sanksioni përcaktohet nga e drejta e shtetit pritës nëse kompetenca e atij Shteti parashikohet në të drejtën e tij të brendshme. Ligji i një shteti tjetër merret parasysh vetëm nëse ligji i Shtetit pritës e thotë shprehimisht këtë gjë. Kjo është situata, për shembull, me Kodin Penal Zvicëran, që e bën një ligj të huaj më pak të rëndë të zbatueshëm për vepra të caktuara të kryera jashtë shteti. Gjithsesi, nëse kompetenca e shtetit pritës parashikohet ne mënyrë ekskluzive në këtë Konventë, Shteti pritës nuk mund të veprojë me liri të plotë.

Merret parasysh dhe *lex mitior-i* i Shtetit kërkues. Ne këtë rast, Shteti pritës nuk ushtron juridiksioni origjinal, por vetëm juridiksion dytësor. Sipas këtyre kushteve, nuk do të ishte e justifikueshme të autorizohej Shteti pritës të vendosë një sanksion më të rëndë sesa sanksioni i parashikuar në ligjin e Shtetit kërkues.

Shtojca I parashikon mundësinë e shprehjes së një rezerve në lidhje me fjalinë e dytë të nenit.

Neni 26

Neni korrespondon me Nenin 26 (4) të Konventës për Vlefshmëri Ndërkombëtare të Vendimeve Penale.

Paragrafi 1 i nenit parashikon rregullin e ekuivalencës së hapave duke specifikuar se hapat proceduralë të ndërmarrë në mënyrë të ligjshme në Shtetin kërkues kanë të njëjtën vlefshmëri (pra ekuivalencë) në Shtetin pritës sikur të ishin marrë në Shtetin e dytë.

Asimilimi i hapave të marrë për të njëjtin qëllim, sigurisht që nuk do të thotë asimilimi i efekteve që rrjedhin prej tyre. Sipas rregullit të parashikuar në Konventë, efektet e parashikuara në të drejtën e huaj nuk janë të barabarta me efektet e të drejtës kombëtare. Gjithsesi, kur bëhet fjale për një çështje me efekt prove, p.sh për peshën e provave të akteve procedurale, Konventa vendos kufizim për zbatimin e rregullit të mos-asimilimit të efekteve. Kjo do të ishte kufi për peshën e provave të akteve kombëtare: kjo peshë nuk mund të jetë më e madhe se pesha e ligjit të huaj.

Ne lidhje me aspektin e efekteve të akteve procedurale për afatet kohore për procedimeve, është miratuar një përjashtim. Sipas paragrafit 2 të këtij Neni, një akti procedural që ndërpret afatin kohor në Shtetin pritës i duhet dhënë i njëjti efekt dhe në Shtetin pritës. Shtete që nuk janë të gatshëm të pranojnë këtë përjashtim, me anë të këtij ligji, kanë të shprehin rezervë.

Pjesa III : Seksioni 5

Neni 27 dhe 28

Seksioni 5 parashikon rregullat e lidhura me masat provizore në Shtetin pritës. Këto rregulla janë të përshtatshme vetëm në masën që kompetenca e Shtetit pritës është dytësore, pasi në të kundër zbatohet e drejta e brendshme.

Mund të krijohen dy situata:

E para shfaqet kur kërkesa për procedime posedohet nga një Shtet pritës. Neni 28 merret me këtë situatë dhe krijon bazën ligjore për masa provizore ndërmjet kohës së marrjes së kërkesës dhe pranimit të saj. Pas pranimit, kompetenca për të marrë masa provizore rrjedh nga ligji i brendshëm i Shtetit pritës.

E dyta shfaqet kur Shteti kërkues, megjithëse ka vendosur të kërkojë transferim procedimesh, nuk i ka plotësuar ende formalitete për këtë qëllim. Pra, masat e parashikuara në Nenin 27 janë marrë ndërmjet datës në të cilën Shteti kërkues e bën të ditur qëllimin e tij për të transferuar një kërkesë për procedim dhe datës në të cilën është transmetuar aktualisht kërkesa.

Nëse është marrë kërkesa për procedime, Shteti pritës mund ta arrestojë të akuzuarin në mënyrë të përkohshme me iniciativën e tij. Situata është disi e ndryshme në rastet kur të gjitha formalitetet e nevojshme për kërkesë nuk janë përfunduar: Shtetit pritës i kërkohet nga vetë Konventa të ndërmarrë hapat e nevojshme për të siguruar praninë e të akuzuarit, por ai nuk mund ta bëjë arrestimin e tij, në përjashtim të një aplikimi ekspres nga Shteti kërkues, dhe nëse nuk plotësohen kushtet specifike që përmenden në paragrafin (a) dhe (b). Shtypja e provës i referohet gjithashtu ndërhyrjes me dëshmitarët. Shteti pritës, gjithsesi, nuk është i detyruar të plotësojë një kërkesë për arrestim, por është

tërësisht i lirë të vendosë të këshillohet për një masë të tillë. Ai, pa vonesë, njofton Shtetin kërkues për rezultatin e aplikimit.

Paraburgimi i parashikuar në Nenin 27 ndryshon nga ndalimi i zakonshëm në pritje të vendimit të gjykatës përse i përket bazës së tij ligjore dhe arsyeve që mund të justifikojnë arrestimin provizor.

Është theksuar se rregullat e përfshira në Nenin 13 janë të zbatueshme në Nenin 27. Kjo rrjedh si rezultat i paragrafit 3 të Nenit të fundit.

Neni 29

Arrestimi provizor dhe ndalimi në pritje të vendimit, të zbatuar në përputhje me Nenin 27 dhe 28, drejtohen nga kjo Konventë dhe nga ligji i Shtetit pritës, dhe Shteti mund t'i përfundojë ato në çdo kohë. Ky diskrecion i lejuar për Shtetin pritës është kufizuar për rastet e përmendura në paragrafët 2 deri në 5; në këto raste, Shteti pritës është i kufizuar në çështjet e përmendura në paragrafët 2 deri në 5; në këto raste, Shteti pritës detyrohet të përfundojë ndalimin. Kjo ndodh, kur për një arsye ose për një tjetër, procedimet nuk janë marrë fare nga ai Shtet.

Rregulla të ndryshme nga rregullat e parashikuara në të drejtën kombëtare kanë si synim të ruajnë personin e akuzuar kundër një ndalimi abuziv. Nëse ai është arrestuar me kërkesë të Shtetit kërkues në përputhje me Nenin 27, ai duhet të lirohet 18 ditë pas arrestimit të tij, nëse Shteti pritës deri atëherë nuk e ka marrë kërkesën për procedime. Nëse është marrë një kërkesë, por pa dokumentet e nevojshme, ai duhet të lirohet 1,5 ditë pas marrjes së kërkesës për procedime, nëse Shteti pritës deri atëherë nuk i ka marrë këto dokumente. Me supozimin që kërkesa për procedime është marrë ditën e tetëmbëdhjetë pas arrestimit të tij, rezulton se personi mund të ndalohej ende për 15 ditë të tjera, pra për 33 ditë në total, në përputhje me këtë Konventë. Në mënyrë që të lejojë një shqyrtim të përshtatshëm të çështjes në kuadrin e informacionit të dërguar, lejohet një periudhë totale ndalimi prej 40 ditësh. Edhe në rast se një ekzaminim i tillë nuk është përfunduar deri në atë kohë, personi i akuzuar duhet të lirohet.

PJESA IV – Shumëllojshmëria e procedimeve

A. Komente të përgjithshme

33. Pjesa IV e Konventës përmban dispozita që duhet të zbatohen në rast të shumëllojshmërive të procedimeve. Qëllimi kryesor i këtyre dispozitave është që të parandalohen të gjithë nga të akuzuarit dhe nga dërgimi para drejtësisë më shumë se një herë për një njëjtën vepër penale.

Kemi të bëjmë me një situatë kur del apo ekziston një konflikt kompetence *in concreto*, kur autoritetet e dy ose më shumë shteteve, të cilat janë kompetente sipas të drejtës së tyre të brendshme, në të njëjtën kohë pretendojnë juridiksion për të njëjtën çështje, dhe në fakt fillojnë procedimin, ose të paktën bëjnë të ditur qëllimin e tyre për të bërë këtë gjë. Nuk është e nevojshme që kompetenca e njërit nga Shtete të kontestohet; është e mjaftueshme që dy ose më shumë Shtete të veprojnë në të njëjtën kohë dhe të ketë një mbivendosje të mëpasshme procedimesh.

Shumëllojshmëria e kompetencës, si rezultat ngre vetëm probleme ndërkombëtare kur Shtetet kompetente vendosin për ushtrimin e kompetencave

të tyre. Për pasojë, Konventa flet vetëm për "shumëllojshmëri procedimesh" dhe jo për "shumëllojshmëri kompetence".

Nuk duhet të bëhen përpjekje vetëm për prezantimin e një sistemi sipas të cilit procedimet merren vetëm nga një Shtet në lidhje me të njëjtën vepër. Qëllimi i Konventës e bën të nevojshme parashikimin e sjelljes së një Shteti të vetëm në lidhje me akte të ndryshme të dënueshme, të cilët janë objekt i të drejtës penale të shumë Shteteve, dhe të cilat janë kryer nga i njëjti person ose nga disa persona që veprojnë bashkërisht, ose me një akt të dënueshëm të kryer nga shumë persona që veprojnë sëbashku.

Megjithëse në këto raste nuk ka "shumëllojshmëri procedimesh" në kuptimin e dhënë në paragrafin e dytë më lart, rregullimi për çështje të tilla është përfshirë në Pjesën IV. Kjo është arsyeja pse, në praktikë, metoda e përdorur për të rregulluar çështjen është e njëjtë në këto kategori të ndryshme të çështjeve.

B. Shënime për nenet

34. Përveç komenteve që janë dhënë në "Komentet e Përgjithshme" më lart, janë bërë vëzhgimet e mëposhtme në lidhje me çdo nen në Pjesën IV.

Neni 30

Sipas Nenit 30 (1), çdo Shtet Kontraktues që ka si synim të fillojë ose ka filluar procedime penale, së pari, është përgjegjës për shqyrtimin e mundësisë së shmangies së proceseve penale konfliktuale, nëse ai Shtet ka marrë vesh se për të njëjtët persona të akuzuar dhe për të njëjtat fakte janë pezull procese në një tjetër Shtet Kontraktues. Masat e nevojshme për të shmangur procedimet konfliktuale janë dhënë në listë të paragrafin e parë të nenit. Pasi ka shqyrtuar të gjitha rrethanat përkatëse, Shteti, sipas rastit, mund:

(a) të heqë ndjekjen për çështjen në fjalë, ose

(b) të ndalojë përkohësisht procedimet në mënyrë që të presë rezultatet e proceseve që janë pezull në një Shtet tjetër, ose

(c) të transferojë procedimet në një Shtet tjetër, pra ti kërkojë një shtet tjetër të fillojë procedimet në përputhje me Nenin 8.

E drejta për secilin Shtet, sipas ligjit të tij të brendshëm, për të marrë masat e përmendura në paragrafët (a) dhe (b) më lart mbulohet nga Neni 3. Këto masa mund të kombinohen me mundësinë e ofrimit të ekstradimit të të akuzuarit në një tjetër Shtet.

Nuk ka detyrim për Shtetin në lidhje me masat e parashikuara në Nenin 30 (1), për të marrë një ndër këto masa. Nëse ai Shtet ka si synim të fillojë ose të vazhdojë procedurat e tij, pavarësisht nga procedurat pezull në një Shtet tjetër, zbatohen dispozitat e paragrafit 2.

Mënyra sesi një Shtet Kontraktues ka marrë informacion për proceset penale në një Shtet tjetër Kontraktues nuk ka rëndësi. Informacioni mund të merret nëpërmjet një komunikimi zyrtar nga një Shtet tjetër, nëpërmjet një kërkesë për ekstradim, tranzit ose ndihmë ligjore nga autoriteti përgjegjës i një Shtet tjetër ose nëpërmjet vetë të akuzuarit. Informacioni mund të merret dhe nëpërmjet Organizatës Ndërkombëtare të Policisë Kriminale (INTERPOL).

Parashikimi në Nenin 30 (1) nuk zbatohet nëse Shteti është i mendimit se vepra penale ka karakter politik ose puro ushtarak. Këto çështje janë me kaq interes specifik për Shtetet e përfshira sa që nuk do të ishte realiste të detyrohej një Shtet të negocionte me Shtetet e tjera për procedimet. Në kundërshtim me dispozitën e Nenin 11 (d), veprat me karakter fiskal nuk përmenden këtu. U konsiderua se veprat fiskale vetëm rrallë çojnë në pluralitet procesimesh. Si rezultat, u ndje e arsyeshme të zbatohet Pjesa IV e Konventës dhe për këto raste të rralla.

Kuptimi i termit "e njëjta vepër" (*les mêmes faits*) ka çuar në disa vështirësi. Është shprehur mendimi se kuptimi i këtij termi është i dyshimtë, në veçanti në rastet e të ashtuquajturave vepra të vijueshme (shkeljet vijuese). Si shembull u përmend falsifikimi i çeqeve që vazhdon në disa vende. Gjithsesi, u ndje se çdo përkufizim i termit "e njëjta vepër" në Konventë nuk do të ishte i këshillueshëm, dhe se problemi duhet të zgjidhet në bazë të çdo rasti specifik nga jurisprudenca e çdo Shteti të përfshirë. Gjithsesi, do të jetë e nevojshme të shqyrtohen faktet e çështjes në kuptimin më të gjerë të mundshëm, ndërkohë që përputhshmëria e emërtimeve ligjore të veprës nuk ka rëndësi.

Kryerja e disa veprave të të njëjtit lloj nga i njëjti person nuk mund të konsiderohet se mbulohet nga shprehja "e njëjta vepër", dhe rezultati është që nuk zbatohet Neni 30, por në vend të tij zbatohet Neni 32 (a).

Shumëllojshmëria i procedimeve mund të shmanget në përputhje me paragrafin 1, nëse shqyrtimi, i parashikuar në këtë paragraf çon në një ndër masat e përmendura. Në atë rast, zgjidhet konflikti i mundshëm dhe nuk ka më detyrim për Shtetin që ka shqyrtuar rrethanat. Gjithsesi, nëse vendoset nga Shteti që të mos hiqet juridiksioni i tij penal dhe të mos ndalohen përkohësisht procedimet, për atë Shtet del një detyrim tjetër. Ai duhet të informojë Shtetin tjetër për vendimin e marrë në lidhje me ushtrimin e juridiksionit penal. Vendimi mund të çojë dhe në një kërkesë për një Shtet tjetër për ekstradim e të akuzuarit. Në këtë rast, dërgimi i kërkesës për ekstradim konsiderohet si njoftim brenda kuptimit të paragrafit 2.

Njoftimi duhet të jetë efektiv brenda kohës së arsyeshme. Në tekst përdoren fjalët "në kohë të përshtatshme në çdo rast para dhënies së vendimit për themelin e çështjes". Konventa nuk e trajton këtë situatë kur është marrë një vendim në një Shtet tjetër para se të bëhet një konsultim. Këto konsultime trajtohen në Pjesën V të Konventës.

Neni 31

Në procedurën konsultative, të parashikuar në paragrafin e parë të këtij Neni dhe pas komunikimit sipas Nenit 30 (2), Shtetet përkatëse duhet të bëjnë të gjitha përpjekjet e nevojshme për të arritur një marrëveshje në lidhje me faktin se cili Shtet do të vazhdojë dhe do të përfundojë procedimet. Kjo do të jetë e drejta dhe detyrimi i Shtetit, i cili, sipas rrethanave përkatëse, është në një pozicion më të mirë për të bërë këtë gjë. Nuk është e mundur të emërtohet ky Shtet nga Konventa. Në çdo çështje specifike, vendimet duhet të bazohen në kritere të caktuara të përgjithshme që tregojnë kompetencën e njërit ose tjetrit Shtet. Rrethanat e dhëna në Listë në Nenin 8 jepen gjithashtu dhe në këtë aspekt, në varësit të vendimit se cili Shtet ka detyrën ekskluzive të kryejë procedimet.

Neni 8 nuk përfshin një listë përparësish të kritereve të numëruara. Kjo nuk parandalon një ose më shumë prej këtyre rrethanave të kenë një rëndësi të tillë, në veçanti, kur ato janë më me peshë se rrethanat e tjera. Si rezultat, procedura

konsultative, mbi të gjitha, përbëhet nga përcaktimi i kritereve që kanë më shume efekt në një çështje të caktuar, ose janë në kundërshtim me preferencën që i jepet juridiksionit të njërit ose tjetrit Shtet. Më pas, këto kritere vlerësohen në total.

Është shqyrtuar nëse do të ishte e përshtatshme të krijohej në vetë Konventën një rend i caktuar përparësie ndërmjet kritereve të dhëna në listë në Nenin 8 në kuptimin që, nëse një kriter përmbushet në një çështje, ky kriter ka epërsi mbi kriteret e tjera. Gjithsesi, një dispozitë e tillë nuk lejon përjashtime për të gjitha rrethanat e një çështje të caktuar.

Mund të pyetet në kuadrin e politikës moderne penale, nëse në rastin e një autori të mitur të një veprë penale, i duhet dhënë epërsi kriterit të Shtetit të banimit të autorit të veprës. Për arsye të ndryshme parimore, nuk këshillohet të krijohet një detyrim për Shtetin ku është kryer vepra të heqë dorë nga juridiksioni i tij në favor të Shtetit të banimit të autorit të veprës, megjithëse është e vërtetë që një dorëheqje e tillë do të ishte në shumë raste në interes të të miturit që është autor veprë.

Mund të imagjinohet dhe rasti kur nuk është e mundur të arrihet një marrëveshje gjatë një procedure konsultative. Në këtë rast, asnjë nga Shtetet e përfshira nuk e humb të drejtën e tij për të ushtruar juridiksionin e tij penal. Nëse, gjithsesi, në njërin nga Shtete e përfshira, jepet një vendim përfundimtar pas dështimit të një procedure konsultative ose pas skadimit të afatit kohor të parashikuar në Nenin 31 (2), Shteti tjetër do të duhet të respektojë dispozitat e parashikuara në Pjesën V *ne bis in idem-it*.

U shqyrtua mundësia e krijimit të një sistemi përparësish juridiksioni në Konventë, që aplikohen në rast kur Shtetet e përfshira nuk janë në gjendje të arrijnë një marrëveshje gjatë procedurës konsultative. Sipas një sistemi të tillë, juridiksioni i një Shteti të caktuar, juridiksioni i Shtetit të autorit të veprës – do të kishte përparësi në juridiksionet e Shteteve të tjera të përfshira. U ndje, gjithsesi, se një sistem i tillë përparësish do të ishte shumë i ngurtë dhe nuk do të merrte parasysh të gjitha nevojat praktike.

Në mënyrë që të mos paragjykohet rezultati i procedurës konsultative, çdo Shtet i përfshirë duhet të abstenojë, gjatë një periudhe maksimale prej 30 ditësh, duke filluar nga data e dhënies së njoftimit, nga marrja e vendimit për themelin e çështjes.

Mund të ndodhë që procedura konsultative e parashikuar në paragrafin 1 nuk mund të fillojë më parë sesa etapa e procedimeve, kur, për arsye procedurale dhe praktike, nuk është më e këshillueshme të hiqet dorë nga juridiksioni në favor të Shtetit tjetër. Hapja e gjykimit në praninë e të akuzuarit u përzgjedh si moment vendimtar. Iu dha rëndësi dhe një momenti të mëparshëm, d.m.th. depozitimit të aktpadisë. Gjithsesi, u vu re se e drejta e të akuzuarit për t'u gjykuar për qëllime të Konventës nuk zbatohet jo më parë se fillimi i gjykimit. Deri në atë moment, duhet të jetë i mundur transferimi i procedimeve.

Hapja e gjykimit, në të cilin i akuzuari nuk është i pranishëm, nuk parandalon as procedurën konsultative të parashikuar në paragrafin 1, dhe as transferimin e procedimeve. Proceset e kryera në mungesë të të akuzuarit nuk ofrojnë të njëjta garanci si proceset në prani të palëve, dhe është një ndër qëllimet e draftit të mënjanohej, sa më shumë të jetë e mundur, proceset penale në mungesë të të akuzuarit (cf. Neni 8 (g), Neni 12 (a)).

Shtojca I parashikon mundësinë e shprehjes së rezervës duke përfshirë zbatimin e Nenit 30 dhe 31 në lidhje me një akt për të cilin sanksioni, në përputhje me ligjin e çdonjërit nga Shtetet e përfshira, mund të vendoset vetëm me anë të një autoriteti administrativ.

Neni 32

Siç përmendet në "Komentet e Përgjithshme" (paragrafi 33), është parë e rëndësishme të parashikohet dhe një rregull, sipas të cilit Shtetet Kontraktuese, me anë të një marrëveshje të përbashkët, bashkëpunojnë për të ndjekur :

- akte të ndryshme të dënueshme të kryera nga i njëjti person, ose
- akte të ndryshme të dënueshme të kryer nga disa persona, ose
- një akt të dënueshëm të kryer nga disa persona sëbashku.

Neni 32 jep dy arsye për këto pika:

Së pari, kini parasysh vërtetimin e fakteve (përcaktimin e të vërtetës). Në mënyrë të qartë, ndjekja e të njëjtit person në disa Shtete përfshin vështirësi provash, pasi nuk është gjithnjë e mundur të sigurohet se autori i veprës është personalisht në të gjitha Shtetet e përfshira. Për më tepër, kur përfshihen shumë njerëz në vepra penale, është i rëndësishëm krahasimi i deklaratave të dhëna nga këta persona.

Së dyti, përmendet aplikimi i më tepër se një sanksioni të duhur. Në mënyrë që të përcaktohet sanksioni që është më i përshtatshëm të zbatohet për autorin e veprës, gjykata kompetente duhet të jetë në gjendje të marrë parasysh të gjitha veprat e kryera nga autori i veprës. Nëse disa nga veprat gjykohen në një Shtet, dhe veprat e tjera në një Shtet tjetër, sanksioni i përgjithshëm që do i vihet autorit të veprës shpesh është më i rëndë se në rastin kur gjykimi do të ishte bërë në një Shtet. Kur përfshihen disa persona në të njëjtin kompleks veprash penale, ka të ngjarë të bëhet gjykimi në Shtete të ndryshme, nëpërmjet arsyetimit të ndryshimit të sanksioneve, e që çojnë në rezultate që i duken të padrejta autorëve të veprave.

Nga ana tjetër, është e qartë se, jo gjithmonë është e arsyeshme të merren hapa që çështje të tilla të gjykohen nga një prokurori e vetme në një Shtet.

Nëse, ndërmjet disa çështjeve të ndryshme, çështja ose çështjet që mund t'i transferohen një Shteti tjetër ka ose kanë një karakter më pak të rëndë dhe mund të marrin vetëm një sanksion i vogël (një gjobë) në atë Shtet, normalisht nuk është e arsyeshme të komplikohet një ndjekje penale nëpërmjet negociatave me atë Shtet. Kur një akt i vetëm (ose një grup aktesh) çon në procese kundër disa personash, veprimi i një prokurorie të vetme përjashtohet nëse personat janë kapur në shtete e tyre përkatëse.

Për shkak të faktit se shpesh është e pamundur të bëhet një gjykim i këtyre çështjeve, dispozitat e këtij neni nuk përcaktojnë asnjë detyrë për Shtetet të bëjnë njoftime siç parashikohet në Nenin 30 (2), ose të priten rezultatet e

negociatave të filluara siç parashikohet në Nenin 31 (1). Shtetet individuale kanë kompetenca më të mëdha të vendosin nëse në një çështje të caktuar është e parakohshme të merren masa për ta bashkuar çështjen me një çështje që është pezull në një tjetër Shtet.

Zbatimi i këtij neni kërkon që në të gjitha rastet, vepra penale që mund të transferohet për ndjekje në një Shtet tjetër të parashikohen në ligjin penal të secilit nga këto Shtete. Kjo do të thotë që vepra është e dënueshme nëse kryhet në Shtetin tjetër; nuk ka kërkesë për Shtetin tjetër të ketë kompetencë juridiksionale për çështjen edhe në ligjin e tij. Në të vërtetë, rezulton nga Neni 33 se marrëveshja për të bashkuar një çështje me një tjetër çështje ekzistuese në një Shtet tjetër i jep automatikisht shtetit tjetër kompetencë juridiksionale në përputhje me Nenin 2.

Neni 33

Ky nen merret me pasojat ligjore të vendimeve të marra sipas Nenit 31 (1) dhe të Nenit 32. Del nga referenca e dispozitave që lidhen me transferimin e procedimeve që një Shtet, që është tërhequr nga vazhdimi i transferimit të procedimeve, mund ti vazhdojë këto procedime vetëm në masën/kushtet e parashikuara në Nenin 21.

Shteti, i cili sipas marrëveshjes së rënë dakord, vazhdon procedimet i vetëm, në përputhje me Nenin 16 (2), është i detyruar të informojë Shtetin tjetër për rezultatet e procedimeve.

Neni 34

Ky nen aplikohet për Pjesën IV, dispozitat e përfshira në Nenin 13-20 deri në masën që këto nene janë të përshatshme për zbatimin e kësaj Pjese.

PJESA V – *Ne bis in idem*

A. Komente të përgjithshme

35. Termi *ne bis in idem*, i cili përgjithësisht përdoret në literaturë juridike, dhe në Konventa të tjera evropiane, si në Nenet 53-55 të Konventës Evropiane për Vlefshmëri Ndërkombëtare të Vendimeve Penale, do të thotë që një person që ka qenë objekt i një vendimi përfundimtar në një çështje penale nuk mund të ndiqet sërish penalisht mbi bazën e të njëjtave fakte.

36. Përsa i përket këtij parimi, duhet bërë dallim ndërmjet zbatimit të tij në nivelin kombëtar dhe zbatimit të tij në nivelin ndërkombëtar.

37. Në nivelin kombëtar parimi njihet në përgjithësi në ligjin e Shteteve Anëtare, pasi një vendim përfundimtar i dhënë në një Shtet të caktuar ka efektin e ndalimit të autoriteteve të atij Shteti nga fillimi i proceseve kundër të njëjtit person duke përdorur të njëjtin trup faktesh.

38. Nga ana tjetër, në nivelin ndërkombëtar, parimi i *ne bis in idem-it* përgjithësisht nuk njihet. Për shembull, asnjë Shtet në të cilin është kryer një akt i dënueshëm nuk pengohet nga ndjekja e çështjes vetëm për shkak të faktit se e njëjta vepër është proceduar në një Shtet tjetër.

Nuk është e vështirë të kuptohen arsyet e një pozicioni të tillë ligjor. Në mënyrë tradicionale, e drejta për të ndjekur veprat penale është konsideruar si pjesë e

sovrانيتetit të Shtetit. Kësaj i duhet shtuar se, shpesh Shteti më i përshtatshëm për kryerjen e procedurës është Shteti ku mund të provohet më mirë akti i kryer nga i akuzuari; si rezultat duket e pajustificueshme për atë Shtet që normalisht të detyrohet të zbatojë vendimet e marra në Shtete të tjera, ku mungesa e elementeve të caktuara të provave mund të ketë çuar në pafajësi ose në përcaktimin e dënimeve më pak të rënda.

Një pikëpamje e kundërt mund të jetë pikëpamja se autori i veprës do të jetë objekt i një trajtimit të dukshëm të pabarabartë nëse ai ndiqet sërish dhe mund të jetë dhe objekt i zbatimit të disa vendimeve për të njëjtën vepër penale.

39. Mund të thuhet se nevoja për një mbrojtje të arsyeshme të autorit të veprës mund të trajtohet nëpërmjet një protokollit të Konventës Evropiane për Mbrojtjen e të Drejtave të Njeriut dhe të Lirive Themelore. Gjithsesi, preferohet të përfshihen dispozitat në një konventë që rregullon bashkëpunimin ndërmjet Shteteve në çështjet penale.

Dy arsye e justifikojnë këtë zgjidhje.

Njohja e një vendimi të huaj presupozon një nivel të caktuar besimi në drejtësinë e huaj. Një besim i tillë ekziston ndërmjet Shteteve anëtare të Këshillit të Evropës, por, për momentin, nuk është po kaq i dukshëm në marrëdhënie më të gjerë ndërkombëtare ndërmjet Shteteve. Për këtë qëllim, është e mundur t'i jepet më shumë rëndësi parimit të *ne bis in idem* në nivelin evropian sesa në nivelin më të gjerë ndërkombëtar. Por futja e këtij parimi në Konventën Evropiane për Mbrojtjen e të Drejtave të Njeriut dhe Lirive Themelore do të kishte efekt *erga omnes*, dhe, si rezultat atij do t'i mohohet pjesa më e madhe e përmbytjes së rij, pra, do të humbiste dobishmërinë.

Është pretenduar gjithashtu se një futje e tillë në Konventën e të Drejtave të Njeriut do të çonte në një nivel më të lartë uniformiteti. Por, për momentin, një nivel i tillë unifikimi duket se është i vështirë të arrihet duke pasur parasysh dallimet e shprehura ndërmjet rregullave teknike të procedurës penale.

40. Do të jetë e nevojshme që të shihen Nenet 35-37 në tërësi.

Së pari, duhet të theksohet se dispozita janë në natyrën e rregullave minimale, ku çdo Shtet është i lirë të mbajë ose të miratojë rregulla, të cilat, në një shtrirje më të gjerë, japin efektin e *ne bis in idem-it* tek vendimet e huaja. Kjo është e qartë nga dispozitat e Nenit 37.

41. Neni 35 tregon masën në të cilën vendimet e huaja penale marrin efektin e *ne bis in idem-it*.

Sistemi i Konventës, i cili korrespondon me sistemin e miratuar në Konventën Evropiane për Vlefshmëri Ndërkombëtare të Vendimeve Penale është sistemi sipas të cilit një Shtet i ka kërkuar vetë një Shtet tjetër të ndërmarrë procedimet, ku Shteti kërkues gjithmonë njeh vendimin e marrë si rezultat i këtyre proceseve. Pavarësisht nga kjo, Vendimet Evropiane Penale nuk kanë kurrë efektin e *ne bis in idem-it* në marrëdhënie me Shtetin ku është kryer vepra (paragrafi 3), ose – në rast të veprave specifike që drejtohen kundër interesave të veçantë të një Shteti në marrëdhënie me atë Shtet (paragrafi 2).

Kur nuk ekziston asnjë nga këto situata të veçanta, pra në rastet kur vendimi merret në Shtetin ku është kryer vepra, vendimi ka efektin e *ne bis in idem-it* në marrëdhënie me Shtetet e tjera në rast pafajësie ose në rast të një dënimi ku

sanksioni i vënë ekzekutohet ne mënyrë normale ose kur gjykata ka dënuar autorin e veprës pa dhënë një sanksion (paragrafi 1).

42. Për këto raste kur nuk aplikohet parimi i *ne bis in idem-it* ne përputhje me Konventën, është parashikuar një rregull suplementar. Sipas këtij rregulli, çdo periudhë e mohimit të lirisë që vuhet në një Shtet Kontraktues si pjesë e zbatimit të një sanksioni zbritet nga sanksioni që mund të vendoset në Shtete të tjera Kontraktuese (Neni 36).

43. Duhet të përmendet se sipas Shtojcën I, ekziston mundësia e shprehjes së rezervës për këtë seksion.

B. Shënimet për nenet

44. Përveç komenteve që përfshihen në "Komentet e Përgjithshme" (paragrafët 37-45), janë bërë vëzhgimet e mëposhtme për nenet specifike.

Neni 35

Ne mënyrë që një vendim të marrë efektin e *ne bis in idem-it* ai duhet të jetë vendim përfundimtar. Gjithsesi, është e qartë që kjo normalisht është në kundërshtim me konsideratat faktike që theksojnë dispozitën e paragrafit 1 nëse një Shtet tjetër fillon ndjekjen në periudhën e kohës ndërmjet shpalljes së vendimit të parë dhe skadimit të kohës që lejohet për apelim.

Sipas sistemeve të caktuara ligjore, mund të ketë raste "kur një vendim nuk merr kurrë formë të prerë. Në raste të tilla, është e pazakontë që një vendim jo përfundimtar parandalon fillimin e çdo procedimi pasues nga një Shtet tjetër.

Nën-paragrafi (a) lidhet me pafajësitë. Pyetja që ngrihet është nëse një pafajësi që nuk ka ardhur si rezultat i mungesës së provave që dëshmojnë se akti i caktuar është kryer nga i akuzuari, por nga fakti se akti nuk është i dënueshëm sipas legjislacionit penal të Shtetit që lëshon vendimin, duhet gjithashtu të ndalojë procedimet në Shtetet e tjera, në të cilat akti është i dënueshëm. Në aspektin që rregulli i *ne bis in idem-it* normalisht është i përshtatshëm vetëm nëse vendimi nxirret në Shtetin në të cilin është kryer vepra, ai përputhet më mirë me parimin përgjithshëm të përgjegjësisë së kriminalitetit të dyfishtë penal (shih komentet për Nenin 7 (1)) sesa në një pafajësi bazuar në faktin se akti nuk është i dënueshëm në atë Shtet, që duhet të mbulohet nga dispozita e paragrafit 1.

Nën-paragrafi (b) lidhet me vendimet që përcaktojnë një sanksion. Për kuptimin e termit "sanksion", i referohemi Nenit 1 (b). Zbatimi i përgjithshëm i parimit të *ne bis in idem-it*, në lidhje me respektimin e këtyre vendimeve, çon në rezultate të papranueshme që një fakt i thjeshtë që një Shtet ndodhi të fillonte procedimet i pari e përjashton Shtetin tjetër të ndjekë veprën penale. Interesi i Shteteve në uljen efektive të krimit duhet të peshohet kundër konsideratës së përgjithshme që kërkon që një person të ndiqet penalisht shumë herë për të njëjtën veprë.

Në Shtetet anëtare legjislacioni i të cilëve përmban dispozita të posaçme për këtë temë, pesha e konsideratave konfliktuale shpesh ka çuar në rezultatin që një dënim i huaj merr efektin e *res judicata* vetëm nëse sanksioni është vuajtur, është falur ose i është kaluar koha sipas ligjit të Shtetit që ka nxjerrë vendimin.

Kjo zgjidhje plotëson në mënyrë të arsyeshme interesin legjitim të personit të dënuar për t'u mos gjykuar disa herë për të njëjtin akt, pasi, normalisht, në çdo

rast procedime të reja fillohen vetëm kur personi ka shmangur zbatimin e sanksionit në Shtetin ku është dhënë vendimi i parë. Në anën tjetër, për aq kohë sa zbatimi i një vendimi bëhet sipas një rrjedhe normale, nuk duhet të fillohen procese të reja gjyqësore.

Termi "sanksion" mbulon edhe kushte të posaçme që mund të jepet në një vendim të pezulluar. Pra, parimi i *ne bis in idem-it* zbatohet dhe për personat e dënuar, për aq kohë sa personi plotëson kushtet e vëna në vendimet pezull.

Fakti që vetëm një pjesë e vogël e sanksionit, ose mundësisht një masë e vënë si pjesë e një vendimi, nuk është plotësuar në mënyrë normale, do të thotë që një Shtet tjetër është i lirë të nisë procedime të reja. Nuk është konsideruar e mundshme të bëhet dallimi nëse personi i dënuar ka shmangur një pjesë më të madhe ose më të vogël të sanksionit; por, gjithsesi, duhet të theksohet se në përputhje me thelbin e kësaj dispozite, Shtetet duhet të hezitojnë të fillojnë procedime të reja kur nuk është respektuar vetëm një pjesë e vogël e sanksionit. Kjo zbatohet pavarësisht nëse Shteti, gjatë përcaktimit të sanksionit, do të duhet të marrë parasysh pjesën e vuajtur të sanksionit; vetëm fakti i thjeshtë se një person i dënuar mund të jetë objekt i një ndjekje të re mund të përfshijë një përkeqësim të pabarabartë të situatës së tij.

Nën-paragrafi (c) lidhet me vendime në të cilat gjykata dënon autorin e krimit pa lëshuar një sanksion për të. Nëpërmjet kësaj dispozite dhe dispozitës së nën-paragrafit (b) (i), mbulohet çdo formë pezullimi ose përjashtimi sanksionesh.

Paragrafi 2 lidhet me çështje specifike, kur një Shtet i caktuar ka një interes të veçantë në të qenit në gjendje të trajtojë procedimin, pasi nuk mund të supozohet se Shteti tjetër do të përdorë të njëjtin këndvështrim strikt të veprës. Çështjet në fjalë janë ato në të cilat vepra drejtohet ose kundër një personi ose kundër një institucioni, ose kundër çdo gjëje që ka status publik në atë Shtet, ose kur vetë autori i veprës ka status publik në atë Shtet.

Si rrjedhojë, është hartuar nën-paragrafi (b). Efekti *res judicata* i jepet një sanksioni i cili

- (i) është zbatuar plotësisht ose po zbatohet,
- (ii) është plotësisht ose pjesërisht objekt i një falje ose amnistie, ose
- (iii) nuk mund të zbatohet më për shkak të kalimit të kohës.

U shqyrtua nëse në atë dispozitë mund të përdorej një term më i përgjithshëm, i tillë si "aktet e drejtuara kundër interesave të një Shteti" – por termi u mendua si shumë i paqartë. Një term i tillë do të përfshinte, për shembull veprat penale kundër një numri të madh të rregulloreve të tregtisë të parashikuara në legjislacionet e posaçme kombëtare.

Si shembull i veprave penale që mbulohen nga dispozitat e këtij paragrafi mund të ishin sulmet kundër nëpunësve civilë ("një person ... që ka status publik"), spiunazhi ("një institucion ... që ka status publik), falsifikimi ("çdo gjë që ka status publik") dhe mitmarrja ("kur vetë dikush ka status publik").

Paragrafi 3 nxjerr në pah nocionin se në pjesën më të madhe të rasteve, Shteti ku është kryer vepra penale ka interes të veçantë në gjykimin e autorit nga një gjykatë e tij, e cila mund të mbledhë më lehtë të gjitha provat. Një procedurë e

tillë penale mund të ketë sërish vlerë në lidhje me proceset civile për qëllim të kompensimit të një pale të dëmtuar.

Në pikëpamjen e dallimeve ndërmjet ligjeve të Shteteve anëtare për kriteret e përcaktimit të vendit të veprës penale, konsiderohet e këshillueshme të parashikohet se vendoset nëse një vepër është kryer në territorin e një Shteti të caktuar në përputhje me të drejtën e brendshme të atij Shteti.

Neni 36

I referohet "Komenteve të Përgjithshme" (paragrafi 42).

Është shqyrtuar nëse do të ishte e mundur të ofrohet një mbrojtje më e gjerë e autorëve të veprave në mënyrë që jo vetëm sanksionet e zbatuara që përfshijnë mohimin e lirisë, por të gjitha sanksionet e ekzekutuara, si për shembull gjobat, të kenë efektin e uljes së sanksionit të ri. Gjithsesi, është e qartë se nevoja për një rregull mbrojtje është në veçanti urgjente për sanksionet që përfshijnë mohimin e lirisë. Përveç kësaj, parashikimi për një ulje të mundshme, ku sanksionet që do të krahasohen janë të llojeve të ndryshme, paraqet vështirësi specifike. Përderisa çështjet kur një Shtet dëshiron të procedojë një vepër penale për herë të dytë, në rastet kur vendimi është marrë dhe zbatuar nga një Shtet tjetër, ka të ngjarë të lidhen me vendime më të rënda, e ku vendimi i ri përgjithësisht përfshin një sanksion për heqjen e lirisë, një dispozitë për efekt të zbritjes së gjobave të sanksioneve të huaja, në mënyrë tipike çon në krahasime të vështira në praktikë ndërmjet sanksioneve të llojeve të ndryshme. Për më tepër, duke marrë parasysh se dispozitat në fjalë janë rregulla minimale, në mënyrë që çdo Shtet të jetë i lirë të ofrojë një mbrojtje më të gjerë, u pa me vend që për momentin të mos merren hapa për të futur një rregull më të gjerë në Konventë. Për të njëjtën arsye, zbritja e periudhës gjatë të cilës personi ishte i ndaluar në pritje të gjyqimit iu la në dorë legjislacioneve kombëtar.

Neni 37

Referojuni "Komenteve të Përgjithshme" (paragrafi 40).

PJESA VI – Dispozita përfundimtare

A. Komente të përgjithshme

45. Në pjesën më të madhe, Nenet 38-47 bazohen në pikat përfundimtare model të marrëveshjeve dhe të konventave që janë miratuar nga Këshilli i Ministrave të Këshillit të Evropës, i mbledhur në nivel zëvendës ministrash në takimin e tij të 113-të; pjesa më e madhe e këtyre neneve nuk kërkojnë komente specifike; Nenet 43 dhe 44 janë futur nëpërmjet një vendim të shprehur.

Dispozitat e Nenit 43 (1) ngrenë në veçanti problemin e fushave përkatëse të zbatimit të Konventës dhe të Konventës për Dënim të Veprave të Trafikut Rrugor. Një krahasim i këtyre dy instrumenteve ndërkombëtare tregon se dispozitat që lidhen me transferimin e procedimeve penale në Konventën në fjalë janë dukshëm të ndryshme në disa aspekte krahasuar me dispozitat në Konventën për Dënimin e Veprave të Trafikut Rrugor.

Në lidhje me Nenin 43 (3), është vënë re se Shtete të caktuara (Danimarka, Finlanda, Islanda, Norvegjia dhe Suedia) kanë krijuar një sistem të posaçëm transferimi procedimesh nëpërmjet një rregullit jo zyrtar ndërmjet Prokurorëve të Përgjithshëm.

Neni 44 parashikon se Komiteti Evropian për Problemet e Krimit ndihmon Palët Kontraktuese, nëse është e nevojshme, në zbatimin e kësaj Konvente.

8 Komentet për Shtojcën I

46. Kjo Shtojcë përmban tetë rezervime, nga të cilat mund të përfitojnë Shtetet Kontraktuese kur depozitojnë instrumentet e tyre të ratifikimit ose pranimit në përputhje me Nenin 41 (1).

Arsyet për këto rezervime jepen më lart; shih

në lidhje me rezervimin (a) – komentet që lidhen me Nenin 11, nën-paragrafin (d);

në lidhje me rezervimin (b) - komentet që lidhen me Nenin 9;

në lidhje me rezervimin (c) - komentet që lidhen me Nenin 22;

në lidhje me rezervimin (d) - komentet që lidhen me Nenin 23;

në lidhje me rezervimin (e) - komentet që lidhen me Nenin 25;

në lidhje me rezervimin (f) - komentet që lidhen me Nenin 26;

në lidhje me rezervimin (g) - komentet që lidhen me Nenin 30 dhe 31;

në lidhje me rezervimin (h) - komentet që lidhen me Pjesën V.

9 Komentet për Shtojcën II

47. Kjo Shtojcë përmban dy deklaratat që mund të bëjnë Shtetet Kontraktuese sipas Nenit 41 (1).

Deklarata do t'i bëjë të mundur njërit nga Shtetet anëtare të Këshillit të Evropës të aderojë ne Konventë pavarësisht nga dispozitat kushtetuese që bien ndesh me dispozita të caktuara të Konventës, që lidhen me bërjen ose marrjen e kërkesës për procedime.

Deklarata e dytë i lejon çdo shteti të përcaktojë nocionin "kombëtar" – që mund të jetë i ndryshëm në legjislacione të ndryshme kombëtare. Ky veprim është analog me deklaratat e lejuara nga konventa të tjera dhe merr parasysh interpretimin e veçantë nordik të nocionit "kombëtar" në disa lidhje ndërkombëtare.

10 Komete për Shtojcën III

48. Kjo shtojcë përfshin listën e veprave penale të ndryshme nga veprat penale që trajtohen në të drejtën penale.